

Teresa Kosyra-Cieślak

Przeszłość to dziś. Literatura – język – kultura

Plan realizacji materiału języka polskiego w I klasie liceum i technikum

Semestr I

Plan realizacji programu języka polskiego w I semestrze odnosi się do materiału ujętego w podręczniku Krzysztofa Mrowcewicza *Przeszłość to dziś. Literatura – język – kultura*, zmodyfikowanego i dostosowanego do nowej podstawy programowej języka polskiego w IV etapie edukacyjnym. Materiał literacki i kulturowy zogniskowany jest wokół utworów i tradycji kilku epok: starożytności, średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia. Zgodnie z zamysłem nowej podstawy programowej, kształcenie literacko-kulturowe jest ściśle powiązane z kształceniem językowym, a proces dydaktyczny wpisuje się w „komunikacyjny paradygmat” nauczania języka polskiego. Umiejętności odbioru (w tym analizy i interpretacji tekstów kultury) są ściśle związane z umiejętnościami przekazu. Wiedza (np. o języku czy z teorii literatury) jest sfunkcjonalizowana i przedstawiona w postaci umiejętności opisanych najczęściej za pomocą czasowników operacyjnych. Są wśród nich także takie umiejętności, które wynikają z wymagań zapisanych w podstawie programowej odnoszącej się do III etapu kształcenia (gimnazjum) – na odpowiednio wyższym poziomie, wyznaczonym przez wymagania ogólne w IV etapie kształcenia, oraz przypisane temu etapowi lektury.

Jednostki tematyczne („atomy” programowe), ujęte w pierwszej rubryce tabeli niniejszego planu, przewidziane są na jedną lub więcej godzin lekcyjnych zogniskowanych wokół tekstów kultury, które zostały wskazane w trzeciej kolumnie. Zapisy w pierwszej kolumnie mogą (ale nie muszą) sugerować sformułowanie tematu lekcji. Plan jest w tym miejscu elastyczny. Nauczyciel może realizować dwugodzinną jednostkę tematyczną lub podzielić ją na dwie odrębne lekcje.

Utwory, których zgodnie z podstawą programową nauczyciel nie może pominąć, wyróżnione są podkreśleniem. Pozostałe wynikają z programu *Przeszłość to dziś* i są zgodne ze spisem lektur i innych tekstów kultury przewidzianych dla IV etapu edukacyjnego. W niektórych przypadkach program (jak i sam podręcznik) pozostawia nauczycielowi możliwość wyboru. Dotyczy to np. dramatu starożytnego – nauczyciel może zdecydować się na *Antygonę* lub *Króla Edypa*. Możliwość taka zaznaczona jest w niniejszym planie jako „wariant”.

Plan opracowany jest na liczbę godzin wynikającą z ramowych planów nauczania związanych z reformą programową. Minimalny wymiar godzin języka polskiego w IV etapie edukacyjnym wynosi na poziomie podstawowym 360 godzin, zaś w zakresie rozszerzonym – dodatkowo 240 godzin. Podział godzin na poszczególne lata nauki pozostaje w gestii szkoły. Jeżeli w wyniku rozwiązań przyjętych w danej szkole polonista zyska więcej godzin, będzie mógł, realizując przedmiot na poziomie podstawowym, wprowadzić treści dodatkowe lub pogłębić interpretację, lub też poświęcić więcej czasu na kształcenie i ćwiczenie potrzebnych umiejętności.

Zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie ramowych planów nauczania, język polski należy do tych przedmiotów, które mogą być realizowane w zakresie rozszerzonym od klasy I, równoległe z nauczaniem w zakresie podstawowym. Oznacza to, że 240 godzin przysługujące na poszerzenie można rozdysonować na 3 lata w klasach, które docelowo będą „humanistycznymi” z rozszerzonym m.in. językiem polskim.

Niniejszy plan przewiduje 2 godziny języka polskiego dodatkowe – na treści poszerzenia. Zapisy oznaczone gwiazdką odnoszą się do nauczania w zakresie rozszerzonym. Realizacja programu (i podstawy programowej) w zakresie rozszerzonym oznacza realizację materiału przeznaczonego dla zakresu podstawowego oraz – dodatkowo – treści poszerzenia.

W planie zamieszczone zostały także dodatkowe propozycje tematów (oznaczone jako fakultatywne), które nauczyciel może wykorzystać, jeśli uda mu się wygospodarować dodatkowe godziny. Można je uzyskać, np. rezygnując z godzin przeznaczonych na wprowadzenia do epok (i przenosząc te treści do lekcji poświęconym pierwszym dziełom epoki.) W niniejszym planie zarezerwowano na te wprowadzenia odrębne godziny, by stworzyć uczniom okazję do samodzielnej pracy z materiałami źródłowymi, analizowania dzieł sztuki, przygotowywania referatów i prezentacji na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów, a także zyskać więcej czasu na powtarzanie materiału poznanego w gimnazjum i synteżowaniu wiedzy oraz umiejętności.

Tematyka i problematyka lekcji	Liczba godzin	Lektury i inne teksty kultury (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego		Wymagania z podstawy programowej G – gimnazjum P – zakres podstawowy R – zakres rozszerzony
			Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:	
STAROŻYTNOŚĆ. GRECJA I RZYM					
Antyk, czyli korzenie naszej kultury. Wprowadzenie do starożytności	2	<i>Iliada</i> i/lub <i>Odyseja</i> Homera (przypomnienie lektury z gimnazjum)	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okres klasyczny jako szczyt rozwoju kultury greckiej - wymienia najważniejsze osiągnięcia kultury greckiej i rzymskiej - wskazuje eposy Homera jako początki literatury; określa ich tematykę, wskazuje najważniejsze cechy - wymienia bohaterów wojny trojańskiej; charakteryzuje najważniejszych z nich - wymienia i opowiada wybrane przygody Odyseusza - wyjaśnia termin: porównanie homeryckie (na przykładach) - przedstawia cechy herosa greckiego (np. na przykładzie Achilleusa) - układa zdania, w których pojawią się w różnych znaczeniach słowa: heros, heroizm, heroiczny 	<ul style="list-style-type: none"> - krótko przedstawia starożytność jako epokę stanowiącą fundament kultury europejskiej - wyjaśnia, czym był okres klasyczny kultury greckiej i złoty okres kultury rzymskiej (wskazuje ich główne dokonania) - wyjaśnia antyczną etymologię pojęć: literatura, poezja, epos, dramat, liryka - wymienia gatunki liryczne powstałe w starożytności (np. hymn, tren) - *w mitach związanych z wojną trojańską wskazuje echa wydarzeń historycznych - wskazuje najważniejsze cechy stylu eposów Homera (na przykładzie znanych fragmentów) - w postaciach bohaterów kultury masowej (Superman, Batman, Spiderman) dostrzega cechy antycznego herosa 	<p>G: I.1.1, 2, 5; I.2.1, 3; I.3.1 II.1.1, 2; II.2.1, 2, 4, 6, 7, 10; II.3.2; II.4.1, 3 III.1.1, 2, 3, 7; III.2, 2, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 4, 5; I.1.1, 2; I.3.1 II.1, 1, 2, 3; II.2.1, 4 II.3.2, 3; II.4.1 III.1.3; III.2.1</p> <p>R: II.2.1</p>
1. Mit i literatura					
Mity, czyli opowieści o Początku	1	greckie mity genezyjskie w opracowaniu J.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia na przykładach, czym jest mit - podaje cechy mitu jako opowieści dawnych ludów 	<ul style="list-style-type: none"> - na przykładach wyjaśnia, jak można odczytywać mity - definiuje i wyjaśnia swoimi słowami 	<p>G: I.1.1, 2, 5; I.2.1, 3 II.1.1, 2; II.2.1, 6, 7; II.3.1, 2; II.4.1, 3</p>

		Parandowskiego i/lub innych autorów (powtórzenie wiadomości z gimnazjum)	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe rodzaje mitów - przedstawia, jak wg mitologii greckiej powstał świat, bogowie, ludzie - przedstawia „genealogię” bogów greckich - streszcza (opowiada) wybrane mity - wskazuje najważniejszych bogów greckich, określa ich „specjalizacje” i cechy - określa, w czym bogowie greccy byli podobni do ludzi, a czym się od nich różnili. 	<p>wyjaśnia pojęcia: mit, topos, *archetyp, sacrum i profanum</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje różnice między wizją stworzenia świata znaną z mitów greckich oraz z biblijnej Księgi Genesis (przypomnienie wiadomości z gimnazjum) 	<p>III.1.1, 2, 3, 7; III.2, 2, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 5; I.2.1, 2; I.3.1 II.1, 1, 2, 3; II.2.1, 4 II.3.2, 3; II.4.1 III.1.3; III.2.1</p>
Bogowie i herosi. W świecie mitów greckich	2-3	<p>mity greckie w opracowaniu J. Parandowskiego i innych autorów – fragmenty zamieszczone w podręczniku i inne, przedstawiające: mity o Orfeuszu, Prometeuszu, Tezeuszu i toposie labiryntu, Narcyzie, Syzyfie itp.</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Z. Kubiak, <i>Brewiarz Europejszka</i> (fragment: <i>Eleuzis</i>)</p> <p>Z. Herbert, <i>Historia Minotaura</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - omawia różne funkcje mitów (dawniej i dziś) - przedstawia postacie bogów i herosów, wskazując ich symbolikę - na podstawie poznanych mitów wskazuje archetypy i toposy ważne dla kultury europejskiej (np. topos labiryntu, wędrowki, Arkadii, archetyp władcy, zdobywcy, wojownika, matki itp.) - uzasadnia, dlaczego każdy Europejczyk powinien znać mity greckie - określa ważne dla starożytnych wartości, które wpisane są w opowieści mityczne - *układa własną opowieść o strukturze mitu - wyjaśnia pochodzące z mitów greckich związki frazeologiczne utrwalone w języku polskim - wskazuje rzeczowniki, które pierwotnie funkcjonowały jako nazwy własne, a potem stały się nazwami pospolitymi (np. chaos, narcyz, adonis, nestor) - czyta ze zrozumieniem fragment literatury naukowej; znajduje w nim potrzebne informacje - na podstawie przeczytanych tekstów buduje definicję mitu - w czytanej tekście informacyjnym wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia - wyjaśnia, czym jest frazeologizm - rozpoznaje frazeologizmy (w tekście) 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje poznane mity, analizując ich warstwę symboliczną - interpretuje mitologię grecką jako jedno z podstawowych źródeł kultury europejskiej - przedstawia funkcjonowanie motywów mitologicznych ważnych dla kultury europejskiej (na wybranych przykładach) - wskazuje różne płaszczyzny, na których można odczytywać mity - wyjaśnia pojęcia: prometeizm, prometejski - wyjaśnia w sposób syntetyczny, na czym polega kulturotwórcza funkcja mitów greckich - w wypowiedzi argumentacyjnej wyróżnia tezy, argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia - czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne; znajduje w nich informacje potrzebne do interpretacji poznawanych mitów - dokonuje logicznego streszczenia czytanego tekstu informacyjnego - podaje większy zasób frazeologizmów 	<p>G: I.1.1, 2, 5; I.2.1, 3 II.1.1, 2; II.2.1, 2, 4, 6, 7, 10; II.3.2, 3, 4; II.4.1, 3 III.1.1, 2, 3, 7; III.2, 2, 4, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 5; I.2.1, 2; I.3.1 II.1, 1, 2, 3; II.2.4; II.3.2, 3; II.4.1 III.1.3; III.2.1</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze źródła frazeologizmów (mity greckie, Biblia, literatura) - podaje i wyjaśnia znane frazeologizmy wywodzące się z mitologii i Biblii - stosuje w tekście frazeologizmy (wywodzące się z mitologii greckiej) - poprawia błędy frazeologiczne (w tekście) - przy pomocy nauczyciela interpretuje utwór Herberta - w czytanim tekście wskazuje obecność toposu antycznego; wyjaśnia jego znaczenie 	<p>(niż wymagane na poziomie podstawowym)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje źródła podanych frazeologizmów - wyjaśnia na przykładach, na czym polega błąd frazeologiczny - samodzielnie interpretuje czytane utwory - swoimi słowami wyjaśnia na konkretnych przykładach, na czym polega reinterpretacja mitów w poezji Herberta 	
2. Tragedia i tragizm					
Obraz ludzkiego losu, czyli tragizm w dramacie antycznym	3	<p>Sofokles, <i>Król Edyp</i> [wariant: <i>Antyгона</i>] (utwór czytany w całości)</p> <p>Arystoteles, <i>Poetyka</i> (fragm.) Humphrey D.F.Kitto, <i>Król Edyp</i> (fragm.)</p> <p>wybitne realizacje tragedii antycznych na scenie lub na ekranie (wskazane obejrzenie jednej z nich)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje własne odczucia związane z lekturą dramatu - określa problematykę utworu - przedstawia przebieg wydarzeń ukazanych w przeczytanej tragedii (streszcza utwór) - wyjaśnia, na czym polega tragizm sytuacji bohaterów - wskazuje motywy decyzji bohaterów, wypowiada swoje oceny i opinie na temat etycznej strony ich wyborów - zabiera głos w klasowej dyskusji stanowiącej rodzaj sądu literackiego nad bohaterami - tworzy samodzielne wypowiedzi argumentacyjne - w swoich wypowiedziach poprawnie używa określeń: wina tragiczna (hamartia), konflikt tragiczny, wybór tragiczny, ironia tragiczna - określa, jaką rolę w antycznej wizji ludzkiego losu odgrywało fatum (Mojry, przeznaczenie) - swoimi słowami wyjaśnia, na czym polegała antyczna koncepcja tragizmu, 	<ul style="list-style-type: none"> - określa wartości, których bronią bohaterowie tragedii - odwołując się do różnych utworów, wyjaśnia, na czym polegał konflikt tragiczny oraz <i>wina tragiczna</i> (hamartia) - aktywnie uczestniczy w debacie klasowej, przestrzegając zasad kultury dyskusji - komponuje dłuższą pracę pisemną (w przemyślanej formie dostosowanej do tematu), w której uzasadnia swoje stanowisko w sprawie wyborów podjętych przez bohaterów 	<p>G: I.1.1, 2, 5; I.2.1, 3 II.1.1, 2; II.2.1, 2, 4, 6, 7, 9; II.3.1, 2, 3; II.4.1, 3 III.1.1, 2, 3, 7; III.2, 2, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 5; I.2.1, 2; I.3.1 II.1, 1, 2, 3; II.2.1, 4 II.3.2, 3; II.4.1 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6; III.2.1</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje szczegółowo fragmenty tragedii (m.in. fragment zamieszczony w podręczniku) - pisze wypracowanie zawierające przemyślenia i wnioski z dyskusji 		
*Tragizm ludzkiego losu ukazany w sztuce	*1	*E. Bryll, <i>Rekonstrukcja chóru Sofoklesowego</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia, jak należy rozumieć tytuł wiersza - *tworzy hipotezy interpretacyjne, odwołując się do tragedii, do których nawiązuje utwór - *wyjaśnia, na czym, zdaniem współczesnego poety, polega tragizm ludzkiego losu - *określa rolę chóru w starożytnym dramacie i wnioskuje, dlaczego poeta nawiązał do niej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> - *dostrzega wartości stylistyczne środków językowych (zwłaszcza słownikowych i frazeologicznych) w wierszu współczesnym - *porównuje antyczne i współczesne rozumienie tragizmu ludzkiego losu - *odczytuje wiersz z właściwą dykcją i intonacją - *rozpoznaje zastosowaną w wierszu stylizację i określa jej funkcję 	R: II.2.3, 4 II.4.1
Budowa tragedii antycznej	1	<i>Król Edyp</i> lub <i>Antygona</i> Sofoklesa	<ul style="list-style-type: none"> - przypisuje utwór do właściwego rodzaju literackiego (dramatu) i uzasadnia, wskazując jego charakterystyczne elementy - swoimi słowami wyjaśnia pojęcia: <i>mimesis</i>, <i>katharsis</i> - podaje synonimy wyrazów: tragiczny, dramatyczny oraz wyrazy bliskoznaczne - głośno i wyraziście czyta fragmenty dramatu - na przykładzie znanego dramatu przedstawia budowę tragedii antycznej: <ul style="list-style-type: none"> • określa rolę chóru • wyjaśnia, na czym polegały trzy jedności - wymienia inne zasady rządzące budową tragedii antycznej (np. niepokazywanie scen drastycznych, maksimum trzech aktorów na scenie itp.) - czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny; znajduje w nim informacje potrzebne do interpretacji tragedii 	<ul style="list-style-type: none"> - *rozważa, czy któreś ze współczesnych spektakli teatralnych lub obrazów filmowych wywołują u widza przeżycie <i>katharsis</i> - *na podstawie czytanych fragmentów <i>Poetyki</i> przedstawia poglądy Arystotelesa na istotę tragiczności, sposoby wyboru bohatera i charakter akcji tragicznej - *wspólnie z koleżankami i kolegami przygotowuje inscenizację fragmentu dramatu - w związku z inscenizacją (fragmentu) dramatu poznaje podstawowe elementy warsztatu reżysera teatralnego - opisując budowę tragedii, używa określeń: epejsodion, stasimon, prolog, parodos, eksodos, epilogos, katastrofa itp. 	G: II.2.1, 2, 4, 6, 7, 9 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 3 III.2, 11. P: I.1.1 I.2.1, 2, I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 4 II.3.2, 3 II.4.1 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6 III.2.1 R: II.3.1, 3, 4

				<ul style="list-style-type: none"> - swoimi słowami wyjaśnia wymienione pojęcia - czyta tekst naukowy w celu pogłębienia interpretacji tragedii antycznej i losu jej bohaterów (np. <i>Króla Edypa</i>) 	
Geneza teatru starogreckiego	1	<p>materiały informacyjne i ilustracje z podręcznika (rozdz. 2); sztuka grecka okresu klasycznego; porządki architektoniczne; Praksyteles, <i>Hermes z małym Dionizosem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia genezę dramatu antycznego, wywodząc ją od świąt ku czci Dionizosa - posługując się rysunkiem (zdjęciem), opowiada o wyglądzie i funkcji amfiteatru greckiego oraz zasadach gry aktorów - prezentuje najważniejszych twórców dramatu greckiego (Ajschylos, Sofoles, Eurypides, Arystofanes) - *przygotowuje i przedstawia w klasie prezentację multimedialną (np. w programie PowerPoint) np. na temat historii dramatu greckiego, teatru w Atenach w okresie klasycznym, agonów teatralnych - wyjaśnia, jak starożytni Grecy rozumieli piękno - wykorzystując wskazówki z podręcznika, opisuje rzeźbę Praksytelesa - *na podstawie wskazanych zabytków (rzeźby, budowle) przedstawia główne cechy sztuki greckiej okresu klasycznego - gromadzi wywodzące się od nazw greckich słownictwo związane z teatrem i tragedią 	<ul style="list-style-type: none"> - *posługując się samodzielnie znalezionymi materiałami, wygłasza referat na temat genezy i znaczenia teatru w starożytnej Grecji - we fragmentach rozpraw naukowych z zakresu historii kultury znajduje informacje o genezie i rozwoju teatru w starożytnej Grecji - szuka literatury przydatnej do opracowania zagadnienia; potrafi samodzielnie zebrać i wyselekcjonować przydatne informacje z encyklopedii, leksykonów, internetu itp. - wskazuje cechy greckiego klasycyzmu na przykładzie rzeźby Praksytelesa - *wyjaśnia, jak starożytni Grecy rozumieli naśladowanie rzeczywistości - wskazuje ślady starożytności (nazwy własne, nazwy pospolite, frazeologizmy) zachowane we współczesnym języku 	<p>G: I.1.1, 2, 5 I.2.1, 3 II.2.11 III.1.1, 2, 3, 7 III.2, 2, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 5 I.1.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6 III.2.1</p> <p>R: II.3.4</p>
3. Miłośnicy mądrości – filozofowie					
Miłośnicy mądrości – wielcy filozofowie świata starożytnego. Antyczne szkoły	1-2 + *2	<p>Informacje o filozofii antycznej z podręcznika. *Teksty i informacje samodzielnie znalezione przez uczniów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co jest przedmiotem filozofii i jakie są główne dyscypliny filozoficzne - stawia podstawowe pytania filozoficzne - wyjaśnia, kim byli: Sokrates, Platon, Arystoteles, Diogenes, Zenon z Kition, Epikur, 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wybrane ważne problemy filozoficzne - szerzej przedstawia szkoły filozoficzne starożytnej Grecji i Rzymu, zwłaszcza stoicką i epikurejską 	<p>G: I.1.1, 2, 5 I.2.1, 3 II.2.11 III.1.1, 2, 3, 7 III.2, 2, 5, 10, 11.</p>

<p>filozoficzne</p>		<p>PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Rafael, <i>Szkola ateńska</i> J.-L. David, <i>Śmierć Sokratesa</i></p>	<p>Seneka i Marek Aureliusz - redaguje noty biograficzne omawianych filozofów greckich, krótko charakteryzuje najważniejsze założenia ich filozofii (na podstawie podręcznika) - określa cele, jakie stawiała przed sobą filozofia człowieka - *wie, kim byli sofisci - prezentuje główne szkoły filozoficzne starożytnej Grecji i Rzymu, wskazując ich najważniejsze poglądy (na podstawie podręcznika) - *wygłasza krótkie referaty, wykorzystując wiadomości z gimnazjum oraz nowe – z podręcznika i innych źródeł - w swoich wypowiedziach poprawnie używa terminów: platonicy, idealizm platoński, stoicy, epikurejczycy, *sofisci, *cynicy, *sceptycy (oraz wyrazów pokrewnych) - dostrzega i *prezentuje problemy filozoficzne związane z wybranymi nurtami filozofii antycznej oraz innych filozofów - korzysta ze słowników i leksykonów</p>	<p>- * na przykładzie Sokratesa, Platona i stoików ukazuje różne sposoby pojmowania filozofii - *wskazuje zbieżne i przeciwstawne poglądy różnych szkół filozoficznych starożytnej Grecji - *wyjaśnia, dlaczego Arystoteles został nazwany „filozofem nad filozofami” - *przycyta znane sentencje starożytnych filozofów (samodzielnie znalezione w różnych źródłach) - *zna wybrane anegdoty związane z postaciami starożytnych filozofów - *wyjaśnia, dlaczego uważa się, iż filozofię człowieka zapoczątkowali sofisci - *określa znaczenie dialogu (dyskusji) w dochodzeniu do wiedzy i prawdy - interpretuje obrazy Rafaela i Davida, wykorzystując posiadane informacje na temat przedstawionych na nich filozofów - *znajduje potrzebne informacje w samodzielnie znalezionych źródłach; korzysta z zasobów bibliotecznych – zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i zapisów elektronicznych</p>	<p>P: I.1.1, 5 I.1.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6 III.2.1 R: II.3.4</p>
<p>4. *Horacy i liryka starożytna</p>					
<p>*Horacy na tle liryki starożytnej</p>	<p>*2-3</p>	<p>*Informacje z podręcznika o poetach starożytnych: Tyrteuszu, Safonie, Anakreonie, Symonidesie, Teokrycie, Wergiliuszu, Owidiuszu</p>	<p>- *krótko przedstawia postacie najważniejszych poetów starożytności - *charakteryzuje lirykę jako rodzaj literacki, wskazując jej podstawowe wyznaczniki - *podaje przykłady różnych gatunków lirycznych</p>	<p>- *wskazuje grecką etymologię niektórych słów występujących w języku polskim, np.: liryka, strofa saficka, poezja tyrtejska, idylla, bukolika itp. - *podaje przykłady znanych sobie</p>	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 6, 7, 9 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 3 III.2, 11.</p>

		<p>*Horacy, <i>Wybudowałem pomnik</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia pierwotne znaczenie pojęcia: liryka - * wyjaśnia terminy: poezja tyrtejska, elegia, strofa saficka, hymn, epigramat, epitafium, anakreontyk, wiersz biesiadny, erotyk, sielanka (idylla, bukolika) - *szerzej wyjaśnia, czym jest topos Arkadii i jakie jest jego pochodzenie - *czyta ze zrozumieniem wiersz Horacego; określa jego tematykę i problematykę - *wyjaśnia, co jest powodem dumy artysty - *wyjaśnia, o jakim pomniku pisze Horacy w swej pieśni - *dostrzega autobiograficzny charakter utworu - *dostrzega i komentuje toposy <i>exegi monumentum</i> i <i>non omnis moriar</i>; określa ich funkcję w wierszu 	<p>utworów (z różnych epok), które można określić mianem tyrtejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - *określa miejsce liryki wśród innych rodzajów literackich (epiki i dramatu) w literaturze starożytnej - *na podstawie pieśni <i>Wybudowałem pomnik</i> określa, jaka była w starożytności klasycznej pozycja artysty 	<p>P: I.1.1 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 4 II.3.2, 3, 4 II.4.2 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6 III.2.1</p> <p>R: II.3.1, 3, 4</p>
<p>Poezja Horacego, czyli Arkadia w cieniu śmierci</p>	<p>*2-3</p>	<p>*Horacy, <i>Do Leukonoe,</i> <i>Do Deliusza,</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>J. Krókowski, [<i>Horacjańska refleksja nad życiem</i>]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *czyta ze zrozumieniem pieśni Horacego (głośno, wyraziście, z właściwą dykcją i intonacją) - *określa tematykę czytanych utworów - * swoimi słowami przedstawia filozoficzną problematykę czytanych wierszy; wskazuje elementy stoicyzmu i epikureizmu - *wskazuje toposy ważne dla twórczości Horacego (arkadia, śmierć, przemijanie) i określa ich funkcje - *rozważa, na czym polegają uniwersalne wartości utworów Horacego - *charakteryzuje budowę czytanych utworów, wyjaśniając, na czym polega jej klasyczny charakter - *charakteryzuje pieśń jako gatunek poezji starożytnej - * czyta ze zrozumieniem teksty naukowe na 	<ul style="list-style-type: none"> - *charakteryzuje postawę artystyczną określaną mianem klasycyzmu - *krótko streszcza poglądy Horacego na sztukę - *podaje informacje biograficzne jako kontekst postawy stoickiej i epikurejskiej odzwierciedlonej w pieśniach Horacego - *odwołując się do czytanych utworów, wyjaśnia istotę horacjańskiej refleksji nad przemijaniem - *cytuje niektóre słynne horacjańskie sentencje i wyjaśnia ich znaczenie - *wykorzystuje znajomość kontekstu filozoficznego: interpretuje pojęcia cnoty i złotego środka oraz ich znaczenie dla filozofii zawartej w pieśniach Horacego 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 6, 7, 9 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 3 III.2, 11.</p> <p>P: I.1.1 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 4 II.3.2, 3, 4 II.4.2 III.1.1, 2, 3, 4, 5, 6 III.2.1</p> <p>R: II.3.1, 3, 4</p>

			temat poezji Horacego - *wyjaśnia znaczenie i źródło pojęć: mecenas, mecenat		
Dialogi z tradycją w poezji współczesnej	*1	*S. Grochowiak, Do Licy	- * w wierszu Grochowiaka dostrzega topos miłości i śmierci – określa jego funkcję - *wskazuje zastosowane w wierszu środki artystyczne i określa ich funkcje - *pisze rozprawkę na temat znaczenia mitów dla kultury europejskiej	-*odczytuje wiersz Grochowiaka jako dialog z poezją Horacego - *wyjaśnia, dlaczego archetypy, mity i toposy greckie (śródziemnomorskie) można nazwać wspólnym językiem kultury europejskiej	R: II.2.3, 4 II.4.1
STAROŻYTNOŚĆ. ŚWIAT BIBLI					
Biblia – księga nad księgami	1 +1*	Biblia – wiadomości ogólne Fragmenty z Księgi Rodzaju: [<i>Stworzenie świata i człowieka</i>], [<i>Grzech pierworodny i wygnanie z raju</i>] (przypomnienie wiadomości i tekstów z gimnazjum)	- podaje podstawowe wiadomości na temat Biblii (pochodzenie, budowa, Stary i Nowy Testament, księgi biblijne, gatunki biblijne, języki Biblii, Pięcioksiąg Mojżeszowy, rozdziały i wersety) - wymienia najważniejsze księgi Starego Testamentu, postaci bohaterów biblijnych (np. Kain i Abel, Abraham, Izaak i Jakub, Noe, Salomon i Dawid, postacie proroków itp.) oraz motywy (np. wieża Babel, potop itp.) - wyjaśnia, na czym polega religijna i kulturowa rola Biblii - wymienia sposoby odczytywania Biblii (jako księgi świętej, jako dzieła zawierającego sens moralny, jako tekstu kultury) - relacjonuje (streszcza) biblijny opis stworzenia świata i człowieka oraz wygnanie pierwszych rodziców z raju - odczytuje biblijny opis stworzenia świata jako hymn na cześć Wszechmogącego; porównuje go z mitologiczną kosmogonią - poprawnie używa pojęć: politeizm, monoteizm	- wskazuje powiązania Biblii z historią Izraela - wyjaśnia pochodzenie i znaczenie etymologiczne nazwy Biblia - szerzej przedstawia znane postacie i motywy biblijne; przypisuje je do właściwych ksiąg, opowiada związane z nimi historie - *wskazuje znane toposy biblijne (np. raj, potop, wędrówka) - przedstawia Biblię jako księgę świętą chrześcijaństwa i judaizmu - podaje przykłady odczytania fragmentów biblijnych na poziomie dosłownym (literalnym) i parabolicznym - wymienia najważniejsze przekłady Biblii - podaje przykładowe przejawy tradycji biblijnej w literaturze i sztuce różnych epok - rozpoznaje motywy biblijne w	G: I.1.1, 2, 5 II.1.1, 2 II.2.1, 6, 7 II.3.1, 3 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 7, 8 III.2, 2, 5, 10, 11. P: I.1.1, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1

				malarstwie - *przytacza niektóre słynne cytaty biblijne	
1. Człowiek i Bóg					
Księga Hioba, czyli opowieść o wielkim cierpieniu	1-2 +*1	Księga Hioba (fragm.) A. Świderkówna, <i>[Tajemnica ludzkiego cierpienia]</i> *A. Kamińska, <i>Powrót Hioba</i>	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada (streszcza) historię Hioba - podejmuje próby samodzielnego odczytania sensów czytanej opowieści - formułuje własne sądy i opinie, uzasadnia je - tworzy samodzielne wypowiedzi argumentacyjne (stawia tezę i dobiera argumenty, odwołując się do czytanych tekstów) - *rozpoznaje cechy gatunkowe fragmentów Księgi Hioba (np. opowiadanie, lamentacja, dialog) - czyta ze zrozumieniem eseistyczny tekst popularnonaukowy; wykorzystuje zawarte w nim informacje do interpretacji opowieści biblijnej - ujmuje własne refleksje na temat cierpienia i wiary oraz związanych z nimi tekstów w wypowiedzi pisemnej - opisuje styl biblijny, wskazując jego charakterystyczne cechy i typowe środki stylistyczne - *w wierszu poetki współczesnej odnajduje nawiązania do historii Hioba (wskazuje kontekst biblijny) 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje sens opowieści o cierpieniu Hioba (wskazuje różne płaszczyzny interpretacyjne) - przedstawia Hioba jako postać symboliczną, archetyp cierpienia - rozpoznaje w historii Hioba cechy przypowieści - *odnajduje w biblijnej historii Hioba wpływ tradycji judaistycznej - *komentarz biblijne rozumienie cierpienia (i jego znaczenie w dziele odkupienia) - porównuje przedstawione w różnych utworach obrazy bohaterów, których dotknęło cierpienie (np. Hiob, Prometeusz, król Edyp) odwołując się do znanych fragmentów Biblii - czyta tekst A. Świderkówny ze zrozumieniem (na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji) - ujmuje swoje sądy i przemyślenia w dłuższej wypowiedzi pisemnej o przemyślanej formie - wyjaśnia, na czym polega obrazowość stylu biblijnego - *interpretuje wiersz współczesny w kontekście biblijnym - *przedstawia uniwersalny sens wątków 	<p>G: I.1.1, 2, 5 II.1.1, 2 II.2.1, 6, 7 II.3.1, 3 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 7, 8 III.2, 2, 5, 10, 11.</p> <p>P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3, 5, 6 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1</p> <p>R: II.2.3</p>

			- *wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja opowieści biblijnej w wierszu Kamińskiej	biblijnych wykorzystanych w poezji współczesnej	
Modlitwa wieków	2	Księga Psalmów <i>Psalm 6, Psalm 144</i> , inne wybrane psalmy w różnych tłumaczeniach (przypomnienie z gimnazjum)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakim gatunkiem jest psalm biblijny - podaje podstawowe wiadomości o Księdze Psalmów (m.in. na temat jej autorstwa) - wymienia podstawowe rodzaje psalmów - rozpoznaje rodzaj wskazanego psalmu - interpretuje psalmy biblijne jako uniwersalną opowieść o relacjach między człowiekiem a Bogiem - określa obraz Boga przedstawiony w psalmach, przywołując zastosowane środki językowe (np. porównania, epitety, symbole) - *dostrzega wpływ tradycji judaistycznej na obraz Boga ukazany w psalmach i innych księgach Starego Testamentu - odwołując się do wybranych fragmentów, wskazuje symboliczność języka psalmów - podaje najważniejsze przekłady psalmów na język polski 	<ul style="list-style-type: none"> - komentuje styl psalmów jako najdoskonalszy wzór tekstu modlitewnego - charakteryzuje język psalmów - wskazuje w psalmach obrazy i motywy symboliczne oraz je interpretuje - *odwołując się do znanych psalmów, określa biblijne rozumienie wiary (wiara w Boga a zaufanie Bogu) - wnioskuje, dlaczego Księga Psalmów jest najczęściej tłumaczoną księgą biblijną - *wskazuje, jak w języku psalmów wyrażają się relacje między podmiotem mówiącym (człowiekiem) i adresatem (Bogiem) - *charakteryzuje psalm jako ponadczasowy gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> G: I.1.1, 2, 5 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 6, 7 II.3.1, 3 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 7, 8 III.2, 2, 5, 10, 11. <ul style="list-style-type: none"> P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1 <ul style="list-style-type: none"> R: II.2.3
Ponadczasowe obrazy miłości	1-2	Pieśń nad pieśniami (fragm.) Hymn o miłości z Pierwszego listu św. Pawła do Koryntian (przypomnienie lektury z gimnazjum)	<ul style="list-style-type: none"> - czyta głośno, z właściwą dykcją i intonacją fragmenty Pieśni nad pieśniami - swoimi słowami przedstawia ich temat, charakteryzuje uczestników dialogi - w czytanych fragmentach wskazuje cechy pieśni miłosnej - odczytuje religijny sens miłosnego dialogu - wskazuje charakterystyczne obrazy i symbole, odczytuje ich symboliczny sens (korzysta ze 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje Pieśń nad pieśniami jako poemat miłosny o charakterze symbolicznym - określa uczucia wyrażane przez kochanków, przywołując wyrażające je środki stylistyczne - wyjaśnia, dlaczego hymn św. Pawła uważa się za najpełniejszy obraz miłości - przedstawia biblijny i ewangeliczny 	<ul style="list-style-type: none"> P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1

		<p>słowników i leksykonów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Pieśń nad pieśniami znalazła się wśród tekstów religijnych - przedstawia obraz miłości ukazany w hymnie św. Pawła - w utworze św. Pawła wskazuje cechy gatunkowe hymnu - określa, jaki obraz miłości wyłania się z Biblii - przedstawia różne koncepcje miłości obecne w kulturze europejskiej (np. miłość kochanków, miłosierdzie, chrześcijańska wspólnota), odwołując się do znanych sobie utworów literackich i filmów; konfrontuje je z biblijnym obrazem miłości 	<p>obraz miłości jako jeden z fundamentów duchowej jedności Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabiera głos w dyskusji na temat: Co jest ważniejsze w życiu człowieka i w życiu społeczeństwa – miłość czy mądrość? - swoje refleksje na powyższy temat ujmuje w formie uporządkowanej wypowiedzi pisemnej - wskazuje występujące w omawianych tekstach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory itp.) i określa ich funkcje - podając przykłady różnych fragmentów Biblii, przedstawia jej różnorodność gatunkową i stylistyczną 		
Przypowieści biblijne	2-3	<p>wybrane przypowieści biblijne z Nowego Testamentu, np.</p> <ul style="list-style-type: none"> - o miłosiernym Samarytaninie, - o synu marnotrawnym, - o kakułku, o siewcy - o pannach mądrych i głupich <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>Malarstwo, np. Rembrandt, <i>Powrót syna marnotrawnego</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - streszcza (opowiada) wskazane przypowieści - interpretuje przedstawione przypowieści, odczytując ich warstwę symboliczną - przedstawia przypowieść (parabolę) jako gatunek literacki - przedstawia cechy przypowieści biblijnych - we wskazanych fragmentach odnajduje charakterystyczne cechy stylu biblijnego (paralelne konstrukcje składniowe, rozpoczynanie zdań od spójników, podział na wersety, przestawny szyk zdania, charakterystyczne słownictwo itd.) - *przedstawia zasady, na których opiera się chrześcijaństwo, i ich miejsce w tradycji kultury europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - uczestniczy w klasowym konkursie na piękne opowiadanie (przypowieść) - wyjaśnia, na czym polega uniwersalny sens przypowieści biblijnych - przedstawia przypowieść (parabolę) jako gatunek biblijny - podaje przykłady znanych sobie utworów parabolicznych (np. <i>Mały Książę</i>) - wnioskuje, dlaczego Chrystus przedstawił swoją naukę za pomocą przypowieści i do kogo były one kierowane - *charakteryzuje chrześcijaństwo jako podstawę kulturowej jedności Europy - *wskazuje motywy z przypowieści biblijnych w malarstwie, interpretuje sposób ich ujęcia 	<p>G: I.1.1, 2, 5 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 6, 7 II.3.1, 3 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 7, 8 III.2, 2, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1</p>

					R: II.2.1, 3
2. Prorocy i objawienia					
Prorocy Starego Testamentu	1	Księga Izajasza (fragm.) A. Świderkówna, <i>Prorocy</i>	- krótko przedstawia kilku wybranych proroków Starego Testamentu - wyjaśnia znaczenia słów: prorok, *profeta, *teofania - czyta fragmenty Księgi Izajasza, wskazując ich sensy dosłowne i symboliczne - przedstawia (swoimi słowami) wizję Izajasza - wskazuje (na przykładach), jaka była rola proroków Starego Testamentu - wskazuje charakterystyczne cechy stylu i główne środki stylistyczne języka Księgi Izajasza (np. paralelizmy składniowe) - czyta ze zrozumieniem tekst popularnonaukowy; znajduje w nim informacje potrzebne do zrozumienia księgi biblijnej - w czytany tekście popularnonaukowym znajduje tezy i argumentację	- wyjaśnia sens wizji Izajasza przedstawionej w czytany fragmencie - *określa, jaki obraz Boga ukazane jest w teofanii Izajasza (i jej związek z tradycją judaistyczną) - wyjaśnia, na czym polega uniwersalna wartość biblijnych ksiąg prorockich - *charakteryzuje styl biblijnych ksiąg prorockich - dokonuje streszczenia logicznego czytany tekstu popularnonaukowego (informacyjnego)	G: I.1.1, 2, 9, 11 I.3.1, 2, 3 III.1. III.2, 2, 4, 5, 10, 11 P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2 III.1.3 III.2.1 R: II.2.1, 3
Apokalipsa, czyli księga nadziei	1 +*1	Apokalipsa św. Jana (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: A. Dürer, <i>Czterej jeźdźcy Apokalipsy</i>	- wyjaśnia znaczenie słowa „apokalipsa” (objawienie, odsłonięcie) - podaje podstawowe informacje na temat Apokalipsy św. Jana - wskazuje w niej cechy prorocstwa - opowiada, jakie wydarzenia, według Apokalipsy św. Jana, nastąpią przy końcu świata - wymienia najważniejsze symbole Apokalipsy i podaje ich znaczenia (np. Baranek, siedem pieczęci, czterech jeźdźcy, Bestia, Babilon) - wskazuje najważniejsze cechy stylu Apokalipsy św. Jana (wizyjność, symboliczność, hiperbolizacja)	- interpretuje wizję końca świata zawartą w Apokalipsie św. Jana - *wskazuje różne sposoby odczytania sensu Apokalipsy św. Jana - analizuje styl Apokalipsy św. Jana, wskazując jego charakterystyczne cechy (ilustruje je cytatami) - interpretuje różne symbole Apokalipsy - *wskazuje nawiązania do Apokalipsy w utworach literackich i dziełach sztuki z różnych epok (znanych np. z gimnazjum), a także filmach, a następnie je interpretuje	G: I.1.1, 2, 9, 11 I.3.1, 2, 3 III.1.1 III.2, 2, 4, 5, 10, 11 P: I.1.1, 2, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 3 II.3.1, 2, 4 II.4.1, 2 III.1.3

		Cz. Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *charakteryzuje składnię języka Apokalipsy św. Jana - przedstawia (*definiuje) apokalipsę jako biblijny gatunek literacki - przy pomocy nauczyciela interpretuje wiersz współczesny, określając jego zasadę kompozycyjną - wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne (zwłaszcza z zakresu słownictwa i składni) i określa ich funkcje w wierszu - wyjaśnia, na czym polega szczególność wizji końca świata w wierszu poety współczesnego - w czytany utworze wskazuje nawiązania do Apokalipsy i określa ich funkcję - określa styl i nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego dla chrześcijan Apokalipsa jest księgą nadziei - rozpoznaje postacie jeźdźców Apokalipsy w dziele Dürera, rozpoznaje ich symbolikę - wskazuje środki artystyczne tworzące ekspresyjność dzieła Dürera - *w pogłębiony sposób interpretuje utwór Miłosza - wnioskuje, w jakim celu poeta współczesny sięga do tradycji biblijnej - podaje najważniejsze informacje o autorze wiersza 	<p>III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2</p> <p>II.2.4</p>
Biblia w naszej kulturze (synteza)	1-2 +*1	<p>fragmenty Biblii odnoszące się do wybranych postaci i pojęć, np.: Józef, Jakub, wieża Babel, świątynia Salomona, Jerozolima, Kain i Abel, Salomon, Dawid, Dekalog, Sodom i Gomora, Kohelet i motyw <i>vanitas</i> (przypomnienie fragmentów i wiadomości z gimnazjum)</p> <p>Z. Herbert, <i>Książka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada (streszcza) wskazane przez nauczyciela opowieści biblijne - lokalizuje najważniejsze postacie, motywy i obrazy biblijne (np. wieża Babel, *walka Jakuba z aniołem, Arka Noego, Dziesięcioro Przykazań, Józef, Mojżesz, walka Dawida z Goliatem, świątynia Salomona, niewola babilońska, *motyw <i>vanitas</i>) - *wyjaśnia znaczenie nazw i pojęć związanych z tradycją judaistyczną (np. Tora, Arka Przymierza, diaspora, świątynia Salomona itp.) - uzasadnia, dlaczego każdy Europejczyk (niezależnie od światopoglądu i wyznania) powinien poznać Biblię - interpretuje opowieści biblijne, odczytując ich znaczenie paraboliczne (symboliczne) w 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje wybrane opowieści biblijne, wskazując ich uniwersalną wartość moralistyczną i symbolikę - *uzasadnia fragmentaryczność opowieści biblijnych - wskazuje kulturowy kontekst motywów biblijnych (symbole Izraela wymienione w podręczniku) - wskazuje różnice w starotestamentowym i chrześcijańskim obrazie Boga (przytacza konkretne fragmenty) - charakteryzuje cechy stylu biblijnego, odnosząc je do wybranych fragmentów Biblii - wyjaśnia, na czym polega 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11</p> <p>I.3.1, 2, 3</p> <p>III.1.1.</p> <p>III.2, 2, 4, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4</p> <p>I.2.1, 2</p> <p>I.3.1</p> <p>II.1, 1, 2, 3</p> <p>II.2.1, 3</p> <p>II.3.1, 2, 4</p> <p>II.4.1, 2</p> <p>III.1.3</p> <p>III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2</p>

		<p>kontekście całej Biblii</p> <ul style="list-style-type: none"> - na przykładach fragmentów wskazuje charakterystyczne cechy stylu biblijnego - komentuje obecność motywów biblijnych w dziełach pochodzących z różnych epok (np. w malarstwie lub w poezji współczesnej) - wskazuje przykłady funkcjonowania toposów biblijnych w kulturze (np. wieża Babel) - w swoich wypowiedziach używa poprawnie pojęć: archetyp, topos - wskazuje wywodzące się z Biblii związki frazeologiczne obecne w naszym języku, wyjaśnia ich przenośne znaczenie - wymienia pochodzące z Biblii nazwy własne, które w tradycji europejskiej utrwaliły się jako rzeczowniki pospolite (np. sodoma i gomora, apokalipsa, judasz) - poprawnie używa biblizmów w zdaniach - odczytuje wiersz Herberta jako wykładnię znaczenia Biblii w życiu człowieka - *rozpoznaje literackie aluzje do Biblii i określa ich funkcję 	<p>kulturotwórcza rola Biblii</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje Biblię jako jedno z podstawowych źródeł duchowości oraz ładu moralnego cywilizacji europejskiej - na wybranych przykładach przedstawia i komentuje symboliczny charakter postaci oraz pojęć biblijnych - *na przykładach wyjaśnia, czym jest sens typiczny postaci i obrazów biblijnych (np. ofiara Abrahama, Izaak – Chrystus) - poszukuje własnej odpowiedzi na pytanie, dlaczego twórcy różnych epok sięgają do postaci i motywów biblijnych - interpretuje wiersz - *rozpoznaje biblijne symbole kulturowe; określa ich funkcję 	<p>I, 3.2 II.2.3</p>
Praca klasowa nr 1 wraz z poprawą	2 +*1			P: III.1.1, 2, 3, 6

Razem na starożytność i Biblię: ok. 13+13+2 godz. (28 – kształcenie w zakresie podstawowym) + dodatkowo ok. *9 + *4 +*1 godz. (14 – kształcenie w zakresie rozszerzonym), tzn. około 7 tygodni nauki.

ŚREDNIOWIECZE					
Wprowadzenie do średniowiecza	1	<p>Przykłady stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze i malarstwie (ilustracje w podręczniku).</p> <p>*Przykłady dzieł zabytków sztuki średniowiecza znalezione w internecie (np. w wirtualnych muzeach)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje najważniejsze, wstępne informacje o średniowieczu jako epoce w kulturze - wyjaśnia, czym był średniowieczny uniwersalizm - przedstawia periodyzację średniowiecza - opisuje katedrę romańską i gotycką - wyjaśnia nazwę epoki i jej znaczenie - wyjaśnia, na czym polegał średniowieczny teocentryzm -wymienia i krótko charakteryzuje filozoficzną myśl średniowiecza (augustynizm i tomizm) - na podstawie przyniesionych fotografii (ilustracji, albumów, wydruków komputerowych) charakteryzuje styl romański i gotycki - wymienia najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej - wyjaśnia symbolikę różnych elementów omawianych stylów - *samodzielnie znajduje przykłady sztuki średniowiecza (w albumach, internecie) oraz opracowania wzbogacające ich interpretację - *opisuje i interpretuje wybrane dzieła (np. katedrę, obraz, rzeźbę) jako tekst kultury średniowiecza - wypowiada się w sposób komunikatywny, jasny, w miarę płynny, używa wybranych terminów i pojęć związanych ze sztuką średniowiecza (np. dotyczących budowy katedry) 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje chronologicznie główne wydarzenia i okresy średniowiecza - przedstawia średniowieczny system nauczania; wymienia najważniejsze uniwersytety - porównuje styl romański i gotycki (np. budowę oraz symbolikę katedry romańskiej i gotyckiej) - szerzej charakteryzuje filozofię św. Augustyna i św. Tomasza -wyjaśnia, czym była scholastyka - korzysta z encyklopedii, słowników itp. oraz z internetu - potrafi zebrać potrzebne informacje, wyselekcjonować je i przetworzyć na użytek samodzielnie przygotowanego referatu (ilustrowanego zdjęciami) na temat sztuki średniowiecza - sporządza bibliografię źródeł, z których korzystał; podaje adresy przydatnych stron internetowych - *przygotowuje tematyczną prezentację z wykorzystaniem komputera lub foliogramów - *wygłasza samodzielnie przygotowaną dłuższą wypowiedź (na podstawie sporządzonego planu) na temat sztuki średniowiecza (wybranego dzieła) - posługuje się pojęciami: symbol, symbolika, symboliczny, symboliczność, alegoria, alegoryzm, 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11 I.2.1, 2, 3 III.1.1, 3, 8 III.2, 2, 4, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.4</p>

				alegoryczny	
1. Czas modlitwy					
Średniowiecze, czyli czas modlitwy. Pieśń ojców	2 +*2	<p><u>Bogurodzica</u></p> <p>R. Mazurkiewicz, <i>Siedem pieczęci „Bogurodzicy”</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>malarstwo średniowieczne, np.: <i>Deesis</i> z Węglówki koło Krosna Duccio, <i>Madonna z Dzieciątkiem i sześcioma aniołami</i> Mistrz św. Franciszka Bardi, krucyfiks</p> <p>inne przykłady sztuki romańskiej</p> <p>*K.K. Baczyński, <i>Modlitwa do Bogurodzicy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem tekst <i>Bogurodzicy</i> - wygłasza tekst <i>Bogurodzicy</i> z pamięci - parafrazuje tekst pieśni, wyrażając jej sens współczesną polszczyzną - wskazuje w tekście najważniejsze archaizmy, podaje ich współczesne odpowiedniki - opisuje budowę pieśni, wskazując powtórzenia i paralelizmy - na podstawie podręcznika podaje podstawowe informacje na temat <i>Bogurodzicy</i> (czas powstania, hipotetyczne autorstwo, funkcja hymnu rycerskiego itd.) - określa miejsce <i>Bogurodzicy</i> w kulturze polskiej - interpretuje pieśń jako dzieło wyrastające ze średniowiecznego kultu maryjnego; wiąże charakter pieśni z teocentryzmem epoki - odnajduje w pieśni elementy średniowiecznego myślenia o świecie - *interpretuje <i>Bogurodzicę</i> jako odzwierciedlenie hierarchicznego porządku świata dostrzeganego przez średniowiecznych myślicieli – w kontekście średniowiecznej idei pośrednictwa - dostrzega elementy symboliczne i je interpretuje - *wskazuje najważniejsze cechy świadczące o wysokim kunszcie kompozycyjnym utworu - opisuje wskazane dzieła malarstwa, dostrzegając w nich najważniejsze cechy stylu romańskiego w sztuce - w pieśni i dziełach malarskich wskazuje elementy symboliczne (np. hierarchia 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje budowę <i>Bogurodzicy</i>, dostrzegając elementy symboliczne - *w tekście pieśni wskazuje antytezy i paradoksy, określa ich funkcję - rozróżnia i wyjaśnia archaizmy leksykalne, fonetyczne, słowotwórcze, fleksyjne, znaczeniowe, składniowe - na podstawie przeczytanego tekstu Mazurkiewicza podaje informacje hipotetyczne na temat <i>Bogurodzicy</i> (próby rozwiązania „zagadek” utworu) - wskazuje w <i>Bogurodzicy</i> obecność motywu <i>Deesis</i> - porównuje obraz Matki Bożej w pieśni z Jej wyobrażeniem w malarstwie romańskim - na przykładach konkretnych dzieł wykazuje, iż sztuka średniowiecza posługiwała się symboliką zrozumiałą dla całej chrześcijańskiej Europy - wyjaśnia, dlaczego pieśni były ważnymi gatunkami piśmiennictwa średniowiecznego (wskazuje ich związek z teocentrycznym i religijnym charakterem sztuki) - *na przykładach konkretnych dzieł wyjaśnia, na czym polegała symboliczność sztuki średniowiecza - zabiera głos w dyskusji na temat średniowiecza jako okresu, w którym kształtował się uniwersalizm – jednolita europejska kultura chrześcijańska (rycerska): jeden Bóg, jedna religia, 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 III.1.1, 3, 8 III.2, 2, 4, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.3.4 III.4.1</p>

			<p>wielkości postaci, centralna pozycja, kolory, symbolika liczb, motywy symboliczne i alegoryczne... itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiadając się na temat omawianych dzieł, używa pojęć: średniowiecze, teocentryzm, uniwersalizm, hierarchizacja, symboliczność - wyjaśnia pojęcie archaizmu językowego - *odczytuje wiersz Baczyńskiego głośno, z właściwą intonacją - *odnajduje we współczesnym utworze nawiązania do <i>Bogurodzicy</i> i określa ich funkcję - *wskazuje w wierszu stylizację modlitewną 	<p>jeden światopogląd, jeden język, filozofia, sztuka, powszechnie znane symbole itd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - *definiuje archaizm - wymienia rodzaje archaizmów i podaje ich przykłady - *interpretuje wiersz Baczyńskiego, sytuując go w różnych kontekstach (historycznym, kulturowym, literackim) - *podejmuje rozważania na temat tradycji i dziedzictwa oraz ich roli w kształtowaniu się tożsamości narodu 	
<p>Matka pełna bólu – Żale Matki Boskiej pod Krzyżem</p>	<p>1-2 +*1</p>	<p><i>Posłuchajcie, bracia miła...</i> (<i>Lament świętokrzyski, Żale Matki Boskiej pod Krzyżem</i>)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>różne przedstawienia Matki Bożej w sztuce średniowiecza</p> <p>przykłady sztuki gotyckiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - parafrazuje tekst pieśni, oddając jej treść współczesną polszczyzną - opisuje uczucia osoby mówiącej w wierszu (Matki Bożej) - wskazuje kolejnych adresatów, do których zwraca się Maryja - wyjaśnia, dlaczego uważa się, iż <i>Posłuchajcie, bracia miła...</i> może być fragmentem zaginionego widowiska pasyjnego - w tekście utworu wskazuje archaizmy, wyjaśnia je, określa ich rodzaj - *docieka przyczyn popularności motywów maryjnych w sztuce średniowiecza - *rozważa przyczyny popularności motywu Ukrzyżowania w sztuce średniowiecza - wyjaśnia pojęcia: *plankt, *apokryf, pieta - wymienia *misteria, moralitety i widowiska pasyjne jako formy teatru średniowiecznego - zestawia wyobrażenie Matki Bożej w <i>Lamencie świętokrzyskim</i> z jej przedstawieniami w malarstwie epoki 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje wyobrażenie Matki Bożej w <i>Bogurodzicy</i> i w <i>Lamencie świętokrzyskim</i>, wskazując dwa różne wymiary postaci Maryi (boski i ludzki) ukazane w tych utworach - określa funkcje apostrof w obu tekstach - *uzasadnia, że <i>Lament...</i> jest planktem - wskazuje w utworze i objaśnia archaizmy leksykalne, fonetyczne, słowotwórcze, fleksyjne, znaczeniowe, składniowe - odnajduje obecność motywu dorystycznego w różnych dziełach sztuki - *na podstawie podręcznika i samodzielnie znalezionych informacji przedstawia charakter widowisk średniowiecznych (misteriów, moralitetów i widowisk pasyjnych) - *podaje przyczyny popularności 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 III.1.1, 3, 8 III.2, 2, 4, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.3.4 II.4.1</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze cechy stylu gotyckiego - *omawia sposoby eksponowania ludzkiego wymiaru cierpienia (w pieśni i w malarstwie) - wskazuje eksponowanie w dziełach gotyckich ludzkiego wymiaru cierpienia (męki, bólu, udręczenia ciała) - *wymienia najważniejsze zabytki języka polskiego (średniowieczne) - *analizuje teksty polszczyzny dawnej, wskazując w nich archaizmy - *dostrzega różnice leksykalne i fonetyczne między słowami dawnymi a ich współczesnymi odpowiednikami - analizuje przykładową interpretację utworu z podręcznika; sporządza jej plan odtwórczy 	<p>motywu dolorystycznego w średniowieczu: cierpienie duchowe Maryi jako ofiara, współudział w dziele Zbawienia, Maryja – orędowniczka, ludzkie współodczuwanie cierpienia Boga itd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wskazane dzieła stylu gotyckiego - *analizuje środki artystyczne składające się na ekspresywność stylu gotyckiego (zarówno w pieśni, jak i w malarstwie) - *poprawnie posługuje się w swoich wypowiedziach pojęciami: idealizacja, realizm, deformacja, ekspresja - *krótko przedstawia najważniejsze zabytki języka polskiego - *klasyfikuje archaizmy znalezione w czytanej tekście - *analizuje znaczenia archaizmów i ich zmiany; korzysta ze słownika etymologicznego - analizuje przykładową interpretację utworu z podręcznika; sporządza jej streszczenie logiczne 	
2. Miłość średniowieczna					
W kręgu idealów Kościoła – czyli rycerze i święci	1+*1	<p><i>Pieśń o Rolandzie</i> – (przypomnienie utworu poznanego w gimnazjum)</p> <p><u>fakultatywnie</u> PROPONOWANE KONTEKSTY</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje Rolanda jako ideał cnót rycerskich - na podstawie <i>Pieśni o Rolandzie</i> przedstawia średniowieczny wzorzec osobowy rycerza - przedstawia okoliczności śmierci Rolanda, wskazując symboliczny (alegoryczny) charakter towarzyszących jej motywów i gestów 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wartości, postawy, obyczaje, ceremonie, formy zachowań itp. składające się na średniowieczną kulturę rycerską - *przedstawia kulturę rycerską jako przejaw uniwersalizmu średniowiecznej Europy - podaje podstawowe informacje o 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 10, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5</p>

		<p>znane uczniom filmy ukazujące postacie rycerzy średniowiecznych, np.: <i>Excalibur</i>, reż. J. Boorman; <i>Rycerz króla Artura</i>, reż. J. Zucker; <i>Krzyżacy</i>, reż. A. Ford</p>	<ul style="list-style-type: none"> - krótko przedstawia średniowieczne wzorce osobowe (rycerz, święty, władca), wskazuje ich wspólne cechy - dostrzega związek wzorców osobowych średniowiecza z ideałami Kościoła i teocentrycznym charakterem epoki - wyjaśnia pojęcia: epika rycerska, romans rycerski, pieśń o czynach, truwerzy, trubadurzy - wyjaśnia etymologię archaizmu znaczeniowego „błędny rycerz” - dostrzega stereotyp rycerza utrwalony w związkach frazeologicznych, np.: postąpić po rycersku, rycerski wobec kobiet, podjąć rękawicę itp. - w swoich wypowiedziach posługuje się pojęciami: alegoria, symboliczność, etyka rycerska <p><u>fakultatywnie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia sposoby ukazania elementów kultury rycerskiej na ekranie - porównuje możliwości filmu i literatury - na podstawie znanych dzieł przedstawia wybrane gatunki filmowe (np. historyczny film kostiumowy, dramat psychologiczny, melodramat itp.) 	<p>genezie, treści i problematyce <i>Pieśni o Rolandzie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje <i>Pieśń o Rolandzie</i> w kontekście historycznym i kulturowym - wymienia najsłynniejsze cykle opowieści rycerskich średniowiecza i krótko je omawia - *na podstawie literatury przedmiotu pogłębia znajomość wzorca osobowego rycerza, sytuując go w różnych kontekstach (historycznym, kulturowym itp.) - *porównuje różne obrazy rycerza średniowiecznego we współczesnych tekstach kultury (np. filmach) <p><u>fakultatywnie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia charakterystyczne środki wyrazu filmowego i określa ich funkcje - wskazuje problemy związane z realizacją filmu historycznego z czasów wczesnego średniowiecza oraz filmu realizowanego na podstawie literatury - *w dyskusji na temat filmu wykorzystuje wiadomości o warsztacie pracy reżysera filmowego 	<p>III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.4 II.4.1</p>
Miłość rycerska	2-3 +*1	<p><i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> (fragm. *lub całość)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Malarstwo: R. van der Weyden</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne odczucia związane z lekturą - określa tematykę i problematykę dzieła - opowiada (streszcza) romans (lub jego fragmenty) - charakteryzuje postacie kochanków, opisuje rodzaj łączącej ich miłości - w postaciach Tristana i króla Marka 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy utworu składające się na konwencję romansu rycerskiego (np. sposób prowadzenia narracji, zwroty do adresatów) - dostrzega archetypiczność postaci Tristana i Izoldy - w pogłębiony sposób interpretuje źródła konfliktu moralnego, jaki 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 10, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2</p>

		<p><i>Portret damy, Bracia Limbourg, Maj</i> (ilustracja z modlitewnika J. de Berry), mistrz szkoły z Arras, <i>Ofiarowanie serca damie</i></p> <p>D. de Rougemont, <i>Miłosna pasja</i></p> <p>*H. Poświatowska, *** [tutaj leży Izold jasnowłosa]</p>	<p>odnajduje wzorce osobowe epoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - w postaci Izoldy dostrzega cechy średniowiecznego ideału kobiety (także pod względem urody) - określa, na czym polega tragizm losów Tristana i Izoldy - opisuje świat przedstawiony utworu, dostrzegając jego symboliczność - *interpretuje elementy symboliczne i alegoryczne utworu (np. walka ze smokiem, czarodziejski napój, miecz między śpiącymi kochankami, krzak głogu) - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - *za pomocą tekstu naukowego rekonstruuje wzorzec miłości rycerskiej i podaje cechy romansu rycerskiego - pisze pracę pt. „Miłość niejedno ma imię...” - interpretuje alegoryczne motywy i sceny opowieści - określa charakter świata przedstawionego w romansach rycerskich - odczytuje alegorie przedstawione na wskazanych obrazach średniowiecznych - *w fragmencie eposu rycerskiego i w dziełach malarskich znajduje przejawy związanego z kulturą rycerską średniowiecznego kultu czystości, dziewictwa, kobiety - *określa sytuację liryczną wiersza Poświatowskiej - *rozważa, jaką funkcję pełni we współczesnym utworze przywołanie imion średniowiecznych kochanków 	<p>przeżywają bohaterowie (między etyką rycerską i honorem – a uczuciem, siłą namiętności)</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, jaką rolę w utworze pełni magia (rozpoznaje sposób kreowania świata przedstawionego) - porównuje sposób przedstawienia świata wartości rycerskich w <i>Pieśni o Rolandzie</i> i <i>Dziejach Tristana i Izoldy</i> - porównuje wzorzec miłości ukazany w <i>Dziejach Tristana i Izoldy</i> z wzorcami współczesnymi - *określa źródła związanego z kulturą rycerską średniowiecznego kultu czystości, dziewictwa, kobiety - swoje refleksje na temat wzorców miłości ukazanych w literaturze i filmie ujmuje w formie pracy o przemyślanej formie - porównuje idee ukazane w sposób alegoryczny w opowieściach rycerskich i w średniowiecznym malarstwie - *podejmuje próbę samodzielnej interpretacji wiersza Poświatowskiej na podstawie jego analizy 	<p>I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.4 II.4.1</p>
Franciszkanizm,	2	<i>Kwiatki św.</i>	- czyta utwór, rozpoznając jego pochwalny	- w pieśni <i>Pochwała stworzenia...</i>	G: II.1.1, 2

<p>czyli pochwała stworzenia</p>		<p>Franciszka (fragment z podręcznika: <i>Pochwała stworzenia, którą wyśpiewał św. Franciszek</i>)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Giotto, <i>Kazanie św. Franciszka do ptaków</i></p>	<p>charakter</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje środki charakterystyczne dla hymnu; określa ich funkcje - charakteryzuje stosunek św. Franciszka do natury - wymienia główne wartości wiążące się z filozofią (postawą) franciszkańską, np. pokój, dobro, pokora, ubóstwo, radość i pogoda, miłość do wszelkich stworzeń - wypowiada swój sąd na temat roli ideałów franciszkańskich we współczesnym świecie - odnajduje elementy postawy franciszkańskiej na obrazie Giotta - *interpretuje ruch franciszkański jako drogę odbudowy Kościoła (wielką reformę), przywrócenia ewangelicznych ideałów 	<p>odnajduje ślady średniowiecznej hierarchizacji świata</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje obraz Boga i świata wyłaniający się z utworu Franciszka - *charakteryzuje filozofię franciszkańską w pogłębiony sposób (na podstawie informacji i źródeł wskazanych przez nauczyciela) - *wie, że św. Franciszek nie stworzył systemu filozoficznego w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz upowszechnił wzorzec postawy – aktualnej również dziś - opisuje dzieło Giotta, odnajdując w nim nowe widzenie świata w sztuce późnego średniowiecza 	<p>II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.4 II.4.1</p>
<p>Postacie świętych w filmie (temat <u>fakultatywny</u>)</p>		<p>Wybrany film ukazujący postać świętego, np.: <i>Franciszek z Asyżu</i>, reż. L. Cavani; <i>Pieśń słoneczna</i> (<i>Brat Słońce, siostra Księżyc</i>), reż. F. Zeffirelli; <i>Faustyna</i>, reż. J. Łukaszewicz; <i>Joanna d’Arc</i>, reż. L. Besson</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nazywa swoje odczucia i emocje związane z filmem - wymienia sceny, które zrobiły na nim największe wrażenie, wyjaśnia dlaczego - charakteryzuje postać świętego ukazaną w filmie (kreację filmową) - wskazuje środki filmowe służące charakterystyce postaci (ukazaniu osoby świętego oraz idei świętości) - *porównuje postać świętego ukazaną w filmie z jej obrazem wyłaniającym się z innych przekazów - pisze recenzję filmu, dbając, aby zawierała ona elementy informacyjne i elementy oceniające 	<p><u>fakultatywnie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - próbuje określić koncepcję świętości (świętego), np. św. Franciszka lub św. Faustyny, wpisaną w obraz filmowy - omawiając film, odwołuje się do wiadomości o warsztacie pracy reżysera filmowego - wymienia elementy, które składają się na język filmu (np. montaż, plan filmowy, ruch kamery) - zabiera głos w dyskusji na temat roli filmu (kina, telewizji) we współczesnej kulturze - *porównuje oddziaływanie na odbiorcę (indywidualnego i masowego) literatury i filmu - pisze recenzję obejrzanego filmu, stosując w niej właściwe słownictwo 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 10, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1</p>

3. Śmierć i zaświaty					
Średniowieczny wizerunek śmierci	2-3	<p>Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragm.)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>malarstwo średniowieczne zawierające motywy śmierci i Sądu Ostatecznego;</p> <p>motyw tańca śmierci w sztuce, np. drzeworyty H. Holbeina, cykl B. Notke,</p> <p>S. Lochner, <i>Sąd Ostateczny</i></p> <p>J. Huizinga, [<i>Wizerunek śmierci</i>]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przykłady średniowiecznej fascynacji śmiercią – wyjaśnia, jakie były jej źródła - parafrazuje tekst <i>Rozmowy mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (znajduje współczesne odpowiedniki form archaicznych) - przedstawia i opisuje bohaterów utworu; charakteryzuje śmierć i jej zachowanie - wskazuje w <i>Rozmowie...</i> cechy dialogu jako gatunku średniowiecznej literatury moralistycznej - wskazuje wyliczenia i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym był średniowieczny motyw tańca śmierci (<i>dance macabre</i>); dostrzega go w wybranych dziełach sztuki - odnajduje motyw tańca śmierci w <i>Rozmowie mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> - wskazuje w <i>Rozmowie...</i> przejawy komizmu sytuacyjnego, komiczną degradację obrazu śmierci, wymieszanie grozy i śmieszności - *odwołując się do wiedzy o epoce i o jej teocentrycznym charakterze, określa genezę „sztuki umierania” (<i>ars moriendi</i>) w średniowieczu - wyjaśnia pojęcie „eschatologia” (wie, jakie zagadnienia obejmuje ta nazwa) - poprawnie posługuje się terminami: teocentryzm, alegoria, utwór dydaktyczno-moralizatorski, dialog, taniec śmierci - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - wskazuje koniec świata i Sąd Ostateczny jako częsty motyw w sztuce średniowiecza - wskazuje w utworze różne rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> - w <i>Rozmowie mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> zauważa elementy dydaktyczno-moralizatorskie, ale i ludyczne oraz komiczne - *dostrzega w utworze efekty groteskowe - wskazuje w <i>Rozmowie...</i> elementy satyry społecznej - wyjaśnia, czym były średniowieczne moralitety (określa ich tematykę, charakter i funkcję) - na podstawie <i>Rozmowy...</i> oraz wybranych dzieł sztuki (np. drzeworytów Holbeina) wnioskuje, jak w średniowieczu pojmowano śmierć - *wspólnie z kolegami przygotowuje inscenizację fragmentu <i>Rozmowy mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (w wersji uwspółcześnionej językowo) - odwołując się do wiedzy o światopoglądzie epoki, panującej filozofii, koncepcji człowieka itp. uzasadnia powszechność motywów eschatologicznych w literaturze i sztuce średniowiecza - na podstawie czytanych fragmentów <i>Jesieni średniowiecza</i> przedstawia trzy wątki tematyczne wiążące się ze śmiercią w literaturze i sztuce średniowiecza - wskazuje w utworze i wyjaśnia archaizmy leksykalne, fonetyczne, 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.2.3 II.3.4</p>

			archaizmów	słowotwórcze, fleksyjne, znaczeniowe, składniowe - odróżnia znaczenie etymologiczne i realne wyrazu (np. miednica)	
Wędrowka po zaświatach	1-2 +*2	Dante Alighieri, Boska Komedia (fragmenty lub *całość utworu) PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: H. Memling, <i>Piekło</i>	<ul style="list-style-type: none"> - określa tematykę, charakter i zamierzoną rolę dzieła (przestroga dla błądzącej ludzkości, którą trzeba zawrócić ze złej drogi) - własnymi słowami przedstawia treść czytanych fragmentów dzieła Dantego - wskazuje i wyjaśnia elementy alegoryczne oraz symboliczne pojawiające się w czytanych fragmentach - charakteryzuje sytuację narratora w chwili rozpoczęcia wędrowki – wskazuje alegoryczny sposób jej przedstawienia - sprawnie posługuje się pojęciami: eschatologia, alegoria, tercyna - *na podstawie lektury przedstawia średniowieczne wyobrażenie ziemi, piekła, czyśćca i raju - określa średniowieczną wizję piekła (miejsce tortur fizycznych) - *wymienia postacie cierpiące męki piekielne - *porównuje obraz piekła w <i>Boskiej Komедии</i> i na obrazie Memlinga <i>Piekło</i> - *przedstawia wędrowkę bohaterów po zaświatach oraz wyjaśnia jej symboliczny charakter - *przedstawia kompozycję utworu - określa miejsce <i>Boskiej Komедии</i> w kulturze średniowiecza - *wyjaśnia, czemu <i>Boską Komédię</i> uważa się za sumę średniowiecza (udowadnia, że zmierza ona do uporządkowania obrazu świata) 	<ul style="list-style-type: none"> - objaśnia tytuł utworu - analizuje środki stylistyczne służące opisowi mąk piekielnych, określa ich funkcje - porównuje obrazy zaświatów i stosunek do życia ziemskiego u Homera (wyobrażenie dusz w Hadesie) i u Dantego - *wskazuje w utworze Dantego elementy średniowieczne i znamionujące nową epokę - *określa, jak poeta pojmuje miłość (siła wprawiająca w ruch słońce i gwiazdy) - *wyjaśnia wybór przewodników oprowadzających poetę po zaświatach - *odwołując się do <i>Boskiej Komедии</i> Dantego oraz samodzielnie znalezionych tekstów naukowych, próbuje dokonać syntezy średniowiecznego obrazu świata 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.2.3 II.3.4</p>

Praca klasowa nr 2 wraz z poprawą	1+*1				P: I.3.7 III.1.1, 2, 3, 6
--	------	--	--	--	------------------------------

Razem na średniowiecze: ok. 16 godz. (kształcenie w zakresie podstawowym) + ok. *8 godz. (kształcenie w zakresie rozszerzonym)
4 tygodnie (po 4 godz. w zakresie podstawowym + *2 godz. dodatkowo dla zakresu rozszerzonego)

RENEANS					
Wprowadzenie do renesansu	1+*1		<ul style="list-style-type: none"> - podaje najważniejsze, wstępne informacje o epoce renesansu - wyjaśnia terminy: humanizm, reformacja - na podstawie informacji z podręcznika przedstawia postacie najwybitniejszych humanistów renesansowych (Erazma z Rotterdamu, Kochanowskiego, Kopernika, Manettię, Mirandoli, Modrzewskiego, Morusa) - przedstawia krótko wybitnych twórców włoskiego renesansu - wymienia wynalazki i odkrycia stanowiące fundamenty renesansu - wskazuje najważniejsze idee renesansowe - podaje podstawowe informacje na temat renesansu w Polsce (kontekst historyczny, postacie) - szuka literatury przydatnej do opracowania wybranych zagadnień dotyczących kultury i sztuki renesansu; sporządza zestawienie bibliograficzne znalezionych pozycji - tworzy opis bibliograficzny książki, artykułu, strony internetowej - analizuje znaczenia wyrazów: humanizm, humanista, humanistyczny; wykazuje ich wieloznaczność, używając w zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje szersze informacje nt. humanizmu i reformacji - wyjaśnia specyficzną sytuację reformacji w Polsce - szerzej prezentuje sylwetki wybitnych humanistów oraz mistrzów włoskiego renesansu na podstawie samodzielnie znalezionych informacji - przedstawia model wykształcenia renesansowego humanisty - podaje i interpretuje szerzej „hasła renesansu”, *najważniejsze cytuje po łacinie - *wygłasza referat lub przedstawia prezentację poświęconą kulturze i sztuce renesansu (wybranym zagadnieniom) - na przykładach wybranych dzieł wskazuje najważniejsze cechy sztuki renesansu 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11 I.2.1, 2, 3 III.1.1, 3, 8 III.2, 2, 4, 5, 10, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.4 III.1.1, 2, 4</p>
1. Człowiek renesansu					
Renesansowa koncepcja godności	2	G. Pico della Mirandola, <i>Mowa o godności człowieka</i>	<ul style="list-style-type: none"> - swoimi słowami przedstawia sens fragmentu rozprawy renesansowego filozofa - wskazuje człowieka i jego sprawy jako 	<ul style="list-style-type: none"> - we fragmencie <i>Mowy o godności człowieka</i> wskazuje środki stylistyczne i kompozycyjne 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6,</p>

człowieka		(fragm.) J. Kochanowski, <u>Pieśń XIX, ks. II</u> PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Michał Anioł, <i>Stworzenie Adama</i>	temat filozofii renesansowej - określa, jaka koncepcja człowieczeństwa wylania się z pieśni Kochanowskiego - przedstawia pieśń jako gatunek literacki - rozpoznaje wiersz sylabiczny - omawia godność i wolność człowieka jako tematy literatury renesansowej - na podstawie czytanych tekstów określa, jak w renesansie zmieniły się (w stosunku do średniowiecza) poglądy na człowieka, jego relacje ze światem i Bogiem - wyjaśnia, jak myśliciele renesansu pojmowali człowieczeństwo, *i wskazuje antyczne źródła tych poglądów (Platon) - odczytuje <i>Pieśń XIX</i> jako manifest renesansowej godności człowieka - w kontekście czytanych utworów wyjaśnia znaczenie nazw epoki (renesans, odrodzenie) oraz terminów: humanizm, humanista - porównuje rozumienie humanizmu dawniej i dziś - zabiera głos w klasowej dyskusji (przekonuje, argumentuje); stosuje środki językowe typowe dla wypowiedzi perswazyjnej	typowe dla mowy - wskazuje środki stylistyczne w pieśni Kochanowskiego i określa ich funkcje - charakteryzuje pieśń jako gatunek renesansowy, zwracając uwagę na tradycję literacką - definiuje wiersz sylabiczny - interpretuje wymowę fresku Michała Anioła, zwracając uwagę na relacje między Bogiem a człowiekiem - szerzej charakteryzuje humanizm jako prąd umysłowy odrodzenia (odwołując się do tekstów) - określa źródła światopoglądowe renesansowego humanizmu (antyczna filozofia człowieka) - wskazuje pojmowanie Boga (<i>Deus artifex</i>) jako źródło renesansowego awansu artysty	11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 3, 5 III.2, 2, 4, 5, 10, 11 P: I.1.1, 2, 3, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 3 II.3.1, 2, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1 R: II.3.4
Mistrzowie renesansu (temat fakultatywny)	1F	dzieła Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela, Donatella, Dürera i innych mistrzów renesansu PROPONOWANE KONTEKSTY	- komentuje i interpretuje dzieła sztuki renesansowej (zamieszczone w podręczniku *i inne, znalezione samodzielnie) - w swej wypowiedzi stosuje właściwą terminologię - poprawnie wymawia obcojęzyczne nazwy własne (imiona i nazwiska znanych postaci, tytuły dzieł, nazwy zabytków itp.)	- prezentuje sylwetki wybitnych mistrzów włoskiego renesansu, podkreślając ich wszechstronność - interpretuje dzieła sztuki renesansowej w kontekście renesansowej filozofii i humanizmu - *odczytuje idee przedstawione na obrazie Botticellego <i>Wiosna</i>	G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11 P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1

		<p>malarstwo: Sandro Botticelli, <i>Wiosna</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia człowieka jako temat sztuki renesansu, odwołując się do filozofii epoki - w omawianych dziełach odnajduje zasady estetyki klasycznej: ład, harmonię, proporcję, symetrię itp. - *wykazuje, iż sztuka renesansowa dążyła do odzwierciedlenia kosmicznego ładu - wskazuje antyczne źródła inspiracji w sztuce renesansowej - szuka literatury przydatnej do opracowania wybranych zagadnień dotyczących kultury i sztuki renesansu; sporządza zestawienie bibliograficzne znalezionych pozycji - tworzy opis bibliograficzny książki, artykułu, strony internetowej <p><u>Projekt edukacyjny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - *układa plan wycieczki tematycznej po Europie pt. „Podróż renesansowa”; uzasadnia wybór miejsc na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów (wykorzystuje informacje zawarte w różnych źródłach, takich jak: przewodniki, mapy, foldery turystyczne, albumy, wydawnictwa poświęcone postaciom wielkich mistrzów renesansu, a także fotografie zabytków, reprodukcje, nagrania filmowe) 	<p>(alegoria miłości)</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie omawianych dzieł sztuki określa, jaki rodzaj związków łączył sztukę i kulturę renesansu z antykiem - *znajduje artykuły oraz strony internetowe poświęcone sztuce, zbiera informacje na temat geniuszy włoskiego renesansu, sporządza bibliografię tematyczną - *wygłasza referat na temat sztuki renesansu, posługując się przygotowanym wcześniej konspektem - *układa i wygłasza (z odpowiednią dykcją i intonacją) mowę (przemówienie) na wskazany przez nauczyciela temat (np. mistrzowie renesansu, europejskie zabytki renesansu) <p><u>Projekt edukacyjny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - *wykorzystuje internet i programy komputerowe (lub inne środki multimedialne) - *wykorzystuje zasoby stron muzeów europejskich 	<p>III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.4 II.4.1</p>
Renesansowa koncepcja artysty	1+*1	<p>J. Kochanowski, <u><i>Pieśń XXIV, ks. II</i></u></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY *Horacy,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - czyta głośno, ze zrozumieniem, pieśń Kochanowskiego - na podstawie utworu przedstawia renesansową koncepcję artysty (wskazuje źródła jego nobilitacji społecznej) - opisuje kreację podmiotu lirycznego w 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje <i>Pieśń XXIV</i> jako manifest renesansowego humanisty - porównuje renesansową koncepcję artysty (na podstawie <i>Pieśni XXIV</i>) z jego statusem w starożytności (na podstawie poznanych utworów 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2</p>

		<p><i>Wybudowałem pomnik</i></p> <p>J. Kochanowski, wybrane fraszki (przypomnienie z gimnazjum)</p> <p>W. Borowy, <i>Kamienne rękawiczki</i></p>	<p>pieśni Kochanowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką funkcję w pieśni poety renesansowego pełni motyw: przemiany w łabędzia, lotu, zbędnego pogrzebu - *porównuje przesłanie utworu Kochanowskiego z Horacjańskim <i>Wybudowałem pomnik</i> - na przykładzie pieśni Kochanowskiego wyjaśnia, czym jest wiersz sylabiczny oraz przerzutnia i jaką rolę przerzutnia pełni w utworze - przedstawia i interpretuje wybrane fraszki (znane z gimnazjum), zwracając uwagę m.in. na formę podawczą, nadawcę i adresata, charakter itp. - przedstawia fraszkę jako gatunek poezji renesansowej - wyjaśnia, na czym polega wieloznaczność rzeczownika <i>fraszka</i> i jak poeta wykorzystuje ją w swych utworach - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - przedstawia biografię Kochanowskiego - na podstawie znanych utworów autobiograficznych poety wyjaśnia, czym jest renesansowe bogactwo życia - wyjaśnia określenie <i>curriculum vitae</i> (CV) - wie, w jakich sytuacjach potrzebne jest dziś CV - pisze własne CV w różnych formach graficznych (przypomnienie z gimnazjum) 	<p>Horacego) i w średniowieczu</p> <ul style="list-style-type: none"> - *porównuje <i>Pieśń XXIV</i> Kochanowskiego z odą Horacego <i>Wybudowałem pomnik</i>; na tej podstawie określa stosunek artystów renesansowych do wzorów antycznych - *wnioskuję, dlaczego tak wielu poetów renesansowych naśladowało Horacego - *wyjaśnia, kim był renesansowy <i>poeta doctus</i> - analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową pieśni - na podstawie znanych fraszek określa, jakie jest miejsce utworów tego gatunku w twórczości Kochanowskiego - interpretuje fraszkę (jako gatunek) w kontekście światopoglądu epoki (humanizmu) - w czytany tekście naukowym wskazuje tezy i argumentację; dokonuje jego streszczenia logicznego - wskazuje różnice między stylem urzędowym (pisma użytkowego, np. CV) a stylem artystycznym utworu poetyckiego 	<p>II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.4 II.4.1</p>
<p>Cnota – dobro najwyższe. Renesansowy wzorzec osobowy obywatela-</p>	<p>1-2 +1*</p>	<p><u>J. Kochanowski,</u> <u>Wy, którzy pospolitą</u> <u>rzeczą władacie;</u> <u>Pieśń XII, ks. II</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie czytanych utworów wskazuje najważniejsze dla człowieka renesansu wartości - na podstawie czytanych fragmentów dzieł oraz informacji z podręcznika streszcza 	<ul style="list-style-type: none"> - wzorzec osobowy obywatela patrioty interpretuje w kontekście renesansowej koncepcji człowieka (jako istoty wyjątkowej i szczególnie obdarowanej przez 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11</p>

<p>patrioty</p>		<p><u>(Pieśń o cnocie)</u></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY dzieła malarskie przedstawiające postacie władców, np. A. Mantegna <i>Dwór księcia Mantui</i>;</p> <p>P. della Francesca <i>Miasto idealne</i></p>	<p>poglądy autorów piśmiennictwa renesansowego na kwestie władzy i powinności obywatelskich</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wzorzec osobowy obywatela patrioty (na podstawie dzieł Kochanowskiego) - charakteryzuje ideał władcy zawarty w pieśni chóru z <i>Odprawy posłów greckich</i>; wskazuje obowiązki władcy wobec poddanych - wskazuje, jakie miejsce wśród ideałów obywatelskich renesansu zajmuje cnota rozumiana na wzór stoicki - *określa, w jaki sposób Kochanowski poszerza stoickie pojęcie cnoty - pisze syntetyzującą pracę, w której rozwija myśl poety: „A jeśli komu droga otwarta do nieba, tym, co służą ojczyźnie...” - przedstawia kompozycję pieśni, *dostrzegając jej retoryczny charakter - w czytanych tekstach wskazuje środki retoryczne i określa ich funkcje - w czytanych pieśniach wskazuje środki służące funkcji impresywnej (perswazyjnej) - opisuje portrety władców w malarstwie renesansu; nazywa cechy, postawy i uczucia portretowanych postaci - wyjaśnia znaczenie realne i etymologiczne słowa „prawy”, wskazuje wyrazy pokrewne - wyjaśnia zmiany w zakresie znaczeniowym słowa „cnota” - *podaje podstawowe informacje o <i>Odprawie posłów greckich</i> 	<p>Stwórcę) oraz w kontekście myśli stoickiej (pojęcie cnoty)</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje metaforę pasterza i stada w pieśni chóru z <i>Odprawy posłów greckich</i> - wykorzystując kontekst historyczny, wyjaśnia, kto jest adresatem pieśni - *przedstawia ogólnie poglądy wybitnych myślicieli renesansu na powinności obywateli (Kochanowski, Skarga, Frycz- Modrzewski) - opisuje postacie władców przedstawionych w malarstwie renesansu (*interpretuje dzieła malarstwa) - przedstawia ideę miasta idealnego, wiążąc ją z wzorcem idealnego władcy i filozoficzną tradycją idealnego modelu państwa (Platon) - pisze rozprawkę dotyczącą obywatelskiej i patriotycznej myśli renesansu - w swoich wypowiedziach celowo dobiera środki językowe, aby wzmocnić impresywną funkcję wypowiedzi - *dba o staranną wymowę głosek, unikając hiperpoprawności - *wyciąga wnioski na temat związków literatury renesansu z wzorcami antycznymi - *przedstawia <i>Odprawę posłów greckich</i> jako pierwszy polski 	<p>II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.2, 4 II.4.1</p>
------------------------	--	---	--	---	---

				dramat renesansowy; podkreślając nawiązania do wzorców antycznych	
Retoryka dawniej i dziś, czyli jak mówić i pisać pięknie i skutecznie	1 + *1	<p>Teksty informacyjne z podręcznika;</p> <p>Poradnik: <i>Jak skonstruować dobre wystąpienie...</i></p> <p>Marek Tulliusz Cyncero, <i>Druga mowa przeciw Werresowi</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest retoryka, wskazując jej antyczne korzenie (*definiuje retorykę) - *przedstawia <i>Retorykę</i> Arystotelesa jako fundamentalne dzieło sztuki retorycznej - wymienia etapy przygotowania mowy zgodne ze sztuką retoryki oraz przypisane im czynności (*zna pojęcia: inwencja, dyspozycja, elokucja, memoria, pronuncjacja) - wskazuje rodzaje argumentów, podając przykłady - w czytanych tekście oratorskim rozpoznaje argumenty i określa ich charakter - wskazuje najważniejsze cechy stylu retorycznego - podaje najważniejsze tropy (metafora, metonimia, synekdocha) i figury retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, porównanie, elipsa) - w czytanych tekstach wskazuje środki retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, anafora, powtórzenie) i określa ich funkcje - *w czytanych tekście wskazuje najważniejsze tropy i figury retoryczne - wyjaśnia terminy: styl retoryczny, oracja - *wygłasza samodzielnie przygotowane przemówienie (orację) na wskazany temat, stosując zasady starożytnych retorów - *w tworzonym tekście funkcjonalnie stosuje środki retoryczne - wygłasza własne przemówienie z właściwą 	<ul style="list-style-type: none"> - szerzej wyjaśnia, czym jest retoryka, określając jej rolę w starożytności - *podaje przykłady wybitnych mówców starożytnych - podaje przykłady wybitnych dzieł i twórców renesansowej retoryki (Kochanowski, Frycz-Modrzewski, Orzechowski, Skarga) - *charakteryzuje gatunki czytanych utworów (oracja, kazanie), przywołując antyczne wzorce retoryki - podaje przykłady stosowania retoryki współcześnie w różnych sytuacjach; przytacza właściwe teksty - wyjaśnia, jak należy rozumieć poprawność, stosowność i ozdobność stylu - opracowuje i wygłasza przemówienie na wskazany temat, dążąc do stosowania zasad retoryki - *własnemu tekstowi nadaje cechy stylu retorycznego 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4, 5 I.2.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 4</p>

			intonacją, operując głosem		
2. Odkrycie świata					
Hymn renesansowego poety na cześć Stwórcy i jego dzieła	2	<p>J. Kochanowski, <u><i>Hymn [Czego chcesz od nas, Panie...]</i></u></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>S. Botticelli, <i>Wiosna</i>; przykłady architektury renesansowej</p> <p>T. Todorov, <i>Dlaczego Ameryka, a nie Kolumbia?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia szerzej, co to znaczy, że renesans jest epoką odkryć, przedstawia te odkrycia - buduje na ten temat dłuższą wypowiedź argumentacyjną - wskazuje piękno świata i wspaniałość człowieka jako ważne „odkrycie” epoki - czyta głośno utwór Kochanowskiego z właściwą dykcją i intonacją - określa, jaki obraz Boga, świata i człowieka wyłania się z hymnu - charakteryzuje hymn jako gatunek literacki i wskazuje jego cechy w utworze Kochanowskiego - analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową wiersza - wymienia cechy stylu klasycznego (jasność, prostota, porządek, harmonia, synteza, uniwersalizm) oraz odnosi je do utworu Kochanowskiego - wskazuje obecny w hymnie topos Boga artysty (<i>Deus artifex</i>) - określa, na czym polega nowa, optymistyczna wizja świata przedstawiona w literaturze renesansowej - *interpretuje wiersz w kontekście filozofii renesansowej - podaje różne znaczenia słowa <i>klasyk</i> (pokazuje je w zdaniach) - czyta ze zrozumieniem fragment tekstu naukowego; wykorzystuje znalezione w nim informacje do pogłębienia omawianych zagadnień; dokonuje streszczenia logicznego - na podstawie czytanego tekstu przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia w spójnej wypowiedzi różne wymiary odkryć renesansowych (i postacie odkrywców) - wyjaśnia, jak w stosunku do średniowiecza zmieniła się religijność człowieka renesansu - recytuje utwór Kochanowskiego z pamięci - odczytuje utwór jako manifest renesansowego humanizmu - przedstawia w kontekście filozofii renesansu obraz Boga, świata i człowieka wyłaniający się z wiersza Kochanowskiego - dostrzega związek formy gatunkowej (hymnu) z warstwą ideową utworu - opisuje poetykę wiersza jako doskonały przykład stylu klasycystycznego - wskazuje cechy klasycyzmu w malarstwie i architekturze - *dokonuje interpretacji obrazu Botticellego, dostrzegając w nim wyraz neoplatonickiej idei miłości - *wskazuje tautologiczne epitety i określa ich funkcję (rzecz zbliża się do swego ideału) - wyjaśnia, czym był renesansowy klasycyzm (jako styl w sztuce i jako światopogląd) 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.4.1, 2</p>

			rolę literatury w epoce renesansu		
Harmonia świata i harmonia duszy. Człowiek wobec ładu natury i wspaniałości Boga	1-2	J. Kochanowski, <u><i>Pieśń II, ks. I;</i></u> <u><i>Psalm 8</i></u> PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: Perugino, <i>Pokłon trzech króli</i>	<ul style="list-style-type: none"> - czyta utwory głośno, z właściwą dykcją i artykulacją - charakteryzuje obraz natury zawarty w pieśni (harmonia) i określa jego funkcję - określa ukazane w pieśni relacje między naturą a człowiekiem; określa stosunek poety do natury - wskazuje źródła inspiracji renesansowego poety (horacjanizm, psalmy biblijne) - zauważa w czytanej pieśni inspiracje filozofią stoicką i epikurejską - określa, co jest, zdaniem poety, prawdziwą wartością (cnota stoicka – czyste sumienie) - na podstawie czytanych utworów analizuje cechy gatunkowe pieśni i psalmu - wskazuje w utworach stylistyczne środki językowe i określa ich funkcje - podaje podstawowe informacje na temat <i>Psalterza</i> Kochanowskiego i sposobu jego przekładania psalmów (wyjaśnia pojęcie *poetycka parafraza) - *na podstawie czytanych utworów charakteryzuje system filozoficzny Kochanowskiego i wskazuje jego fundamenty (połączenie filozofii starożytnych z chrześcijaństwem) - interpretuje sposób przedstawienia człowieka i natury na obrazie Perugina; porównuje z utworami Kochanowskiego - buduje dłuższą spójną wypowiedź na temat odkrycia piękna natury przez twórców renesansu; *powołuje się w niej na samodzielnie znalezione dzieła i źródła 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje pieśń, uwzględniając ich kontekst filozoficzny (stoicyzm i epikureizm) - komentuje szczęście człowieka jako problem filozoficzny; porównuje różne poglądy filozoficzne na sposoby osiągnięcia szczęścia - wskazuje cechy klasyczne czytanych utworów (w zakresie stylu i światopoglądu) - wskazane środki stylistyczne wiąże z zasadami estetyki renesansowej (np. pytania retoryczne, apostrofy, przymiotniki zaprzeczone) - analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową pieśni i psalmu; wskazuje cechy wiersza sylabicznego, określa funkcje przerzutni - porównuje sposób pokazania Boga, świata i człowieka w <i>Psalmie 8</i> oraz hymnie <i>Czego chcesz od nas, Panie</i> - *wyjaśnia, na czym polega uniwersalność <i>Psalterza</i> - porównuje sposób przedstawienia sfery sacrum i profanum na obrazie Perugina; *zestawia pod tym względem obraz z dziełami Kochanowskiego 	G: I.1.1 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11 P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1

			informacji		
*Rzecz Czarnoleska (temat fakultatywny)	*1	*J. Tuwim, <i>Rzecz Czarnoleska</i> *J. Iwaszkiewicz, <i>[Pogoda lasu niechaj będzie z tobą...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *odwołując się do biografii i znanych utworów Kochanowskiego, wyjaśnia określenie: Rzecz Czarnoleska - *określa symboliczne znaczenia motywu lipy czarnoleskiej i jego funkcję w czytanych wierszach - *formułuje przesłanie utworów Tuwima i Iwaszkiewicza - *interpretuje tytuł wiersza Tuwima - *wyjaśnia, dlaczego lipę czarnoleską można uznać za topos poezji polskiej - *określa tematykę, charakter i nastrój utworu Iwaszkiewicza - *przy pomocy nauczyciela przyporządkowuje utwór do właściwego rodzaju literackiego - *wskazuje środki stylistyczne (apostrofy, wyliczenia, powtórzenia) i określa ich funkcję - *wskazuje wieloznaczność określeń „pogoda”, „pogodny” 	<ul style="list-style-type: none"> - *podejmuje próbę samodzielnej interpretacji wiersza współczesnego poety - *przedstawia rolę w tradycji poezji polskiej twórczości Jana Kochanowskiego - *przedstawia (ogólnie) twórczość Kochanowskiego jako klasyka swojego wieku i klasyka poezji polskiej - *odnajduje filozoficzny kontekst utworu - *wskazuje w utworze obecność postawy klasycystycznej (humanistycznej, stoickiej) 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.2.3 II.3.2, 4 II.4.1</p>
Skąd przychodzimy? Język polski na tle języków europejskich i słowiańskich	*1		<ul style="list-style-type: none"> - *wymienia języki indoeuropejskie - *definiuje język praindoeuropejski - *przedstawia polszczyznę jako język słowiański - *przedstawia języki: prasłowiański i staro-cerkiewno-słowiański (podaje najważniejsze informacje na ich temat) - *wymienia najważniejsze wspólne cechy języków słowiańskich - *wskazuje wybrane cechy języka polskiego świadczące o jego przynależności do języków słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> - *wymienia języki nieindoeuropejskie w Europie - *dokładnie sytuuje polszczyznę na tle innych języków europejskich (współczesnych i dawnych) 	<p>R: I.3.3 III.1.1 III.2.1</p>

3. Wobec zagadki losu i nieuchronności śmierci					
Człowiek wobec zagadki losu, czyli niepokoje renesansowe	1	J. Kochanowski, <u>Pieśń IX, ks. II;</u> PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: <i>Koło Fortuny</i>	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje pieśń, zwracając uwagę na jej filozoficzno-refleksyjny charakter - interpretuje czytany utwór, uwzględniając kontekst gatunkowy i literacki (inne znane pieśni) - na podstawie pieśni charakteryzuje niepokoje ludzi renesansu - wskazuje w utworze toposy: świata-teatru, Fortuny – objaśnia je, określa ich znaczenie - wyjaśnia, jakie sensy i przeświadczenia zawierał w sobie topos Fortuny (np. wykorzystując XVI-wieczną ilustrację) - rekonstruuje renesansowy wzorzec mędrca, nieczułego na odmiany losu; wyjaśnia, jaką rolę pełniło w nim pojęcie cnoty (także w kontekście wcześniej poznanych utworów) - rozróżnia znaczenie podstawowe i metaforyczne wskazanych wyrazów (np. teatr, gra, fortuna) - charakteryzuje poetykę czytanych utworów Kochanowskiego: budowę stroficzną, wersyfikację, sposób kształtowania monologu lirycznego (nadawcę i odbiorcę), funkcję zauważonych środków stylistycznych itp. 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje czytany utwór, wykorzystując kontekst filozoficzny - określa, jak w czytanej pieśni jest opisana natura świata; porównuje z <i>Hymnem</i> - *rozważa, jak twórcy renesansu godzili świadomość zmienności losu z ideałem godności człowieka - wskazuje filozoficzny (przede wszystkim stoicki) rodowód ideału mędrca opisanego w czytanych utworach - komentuje pojęcie cnoty jako wartości, wskazując jej źródła filozoficzne - wskazując motywy śmierci, przemijania, zmienności itp. w poezji i malarstwie renesansu, wnioskuje o zmianach zachodzących w światopoglądzie epoki - analizuje czytane utwory: stawia hipotezy interpretacyjne i weryfikuje je na podstawie elementów wiersza; *samodzielnie formułuje wnioski interpretacyjne 	G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 P: I.1.1, 2, 3, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1
Rozpacz ojca – rozpacz filozofa. Kryzys renesansowego	3 + *2	J. Kochanowski, <u>Treny: IX, X, XI</u> (V, VI, VII – przypomnienie z	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje treny, wykorzystując kontekst biograficzny (rozpacz ojca); charakteryzuje kreację podmiotu lirycznego - opisuje uczucia wyrażone w trenach i 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wizję świata zawartą w <i>Trenach</i> - w wybranych trenach odnajduje zasady renesansowego klasycyzmu 	G: I.1.1 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6,

<p>optymizmu</p>		<p>gimnazjum)</p> <p>*cały cykl</p> <p>J. Pelc, [Czym są „Treny”?]</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>malarstwo: H.B. Grien, <i>Siedem faz życia kobiety</i> A. Mantegna, <i>Martwy Chrystus</i></p> <p>W. Broniewski, <i>Firanka</i></p>	<p>wskazuje poetyckie środki, jakimi zostały one oddane</p> <p>- wyjaśnia, jakim gatunkiem jest tren, wskazując jego antyczny rodowód</p> <p>- wskazuje środki stylistyczne charakterystyczne dla poszczególnych trenów (np. porównanie w <i>Trenie V</i>, kontrast i zdrobnienia w <i>Trenie VIII</i>, anafory w <i>Trenie IX</i> itp.)</p> <p>- *wskazuje środki stylistyczne charakterystyczne dla dawnej poezji lamentacyjnej (np. peryfrazy, personifikacje, metonimie itp.)</p> <p>- wskazuje pytania filozoficzne (dylematy), obecne w czytanych trenach</p> <p>- przedstawia polemikę poety z własną filozofią życiową w <i>Trenie IX, X i XI</i></p> <p>- charakteryzuje mądrość przedstawioną w <i>Trenie IX</i> i dostrzega ironiczny charakter jej pochwały</p> <p>- rozpoznaje wyobrażenia eschatologiczne przywołane w <i>Trenie X</i></p> <p>- *określa, jaki charakter ma humanizm <i>Trenów</i>, do którego dochodzi poeta</p> <p>- *analizuje kompozycję <i>Trenów</i> jako cyklu, odnajduje rządzącą nią zasadę</p> <p>- *czyta ze zrozumieniem opracowania dotyczące myśli Kochanowskiego; wykorzystuje zawarte w nich informacje do pogłębienia problemu</p> <p>- dostrzega sposób przedstawienia niepokojów renesansowych w malarstwie</p> <p>- czyta przykładową interpretację <i>Trenu XI</i> (z podręcznika); sporządza jej plan dekompozycyjny, znajduje tezy i</p>	<p>- analizuje styl <i>Trenów</i>, *dostrzegając jego odmienność od klasycyzmu wcześniejszych utworów poety</p> <p>- przedstawia przełom światopoglądowy Kochanowskiego, jaki obrazują <i>Treny</i></p> <p>- *interpretuje cykl Kochanowskiego jako poemat filozoficzny</p> <p>- *w cyklu <i>Trenów</i> rozpoznaje wzorzec kompozycyjny gatunku (wychwalenie zalet i cnót zmarłego, wyrażenie wielkości straty, demonstracja żalu, pomiarkowanie i konsolacja)</p> <p>- *rozważa, czy Kochanowski pozostał w <i>Trenach</i> renesansowym humanistą</p> <p>- *wyjaśnia termin: humanizm chrześcijański</p> <p>- na podstawie znanych utworów Kochanowskiego wnioskuje, jak zmieniała się filozofia epoki</p> <p>- *w czytanych opracowaniach znajduje informacje służące pogłębieniu lektury <i>Trenów</i>; selekcjonuje je, przetwarza i wykorzystuje we własnych wypowiedziach</p> <p>-interpretuje dzieła malarstwa, zwracając uwagę na sposób przedstawienia w nich człowieka (*dostrzega zapowiedź nowej epoki)</p>	<p>11</p> <p>II.3.1, 2</p> <p>II.4.1, 2, 4</p> <p>III.1.1, 5</p> <p>III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4</p> <p>I.2.1, 2</p> <p>I.3.1, 4</p> <p>II.1, 1, 2, 3</p> <p>II.2.1, 2, 3, 5</p> <p>II.3.1, 2, 3, 4</p> <p>II.4.1, 2</p> <p>III.1.1, 2, 4, 7</p> <p>III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 4</p> <p>II.2.3</p> <p>II.3.2, 4</p> <p>II.4.1</p>
-------------------------	--	---	---	---	---

			argumentację - na przykładzie czytanych wierszy współczesnych określa znaczenie trenu w poezji XX w.	-analizuje przykładową interpretację <i>Trenu IX</i> ; odnosi się do zawartych w niej tez - interpretuje wiersz Broniewskiego	
Renesans – jako epoka w kulturze europejskiej i polskiej (synteza) (temat fakultatywny)	1F	*referaty uczniowskie na podstawie samodzielnie zgromadzonych materiałów PROPONOWANE KONTEKSTY wybrane dzieła ilustrujące główne tendencje w sztuce epoki renesansu	- syntezuje wiedzę o literaturze i kulturze epoki - wypowiadając się na temat przełomu w kulturze Europy, wskazuje takie zagadnienia, jak: nowe spojrzenie na człowieka (pojęcie godności człowieka, jego wyjątkowość wśród innych stworzeń itp.), rolę druku, wpływ wzorów antycznych, tworzenie literatury w językach narodowych, stosunek do twórczości i sztuki - definiuje pojęcia: renesans, humanizm, reformacja, renesansowy antropocentryzm - wyjaśnia znaczenie postulatu <i>Ad fontes!</i> - korzysta ze słowników: rozpoznaje strukturę budowy hasła słownikowego i noty encyklopedycznej; samodzielnie redaguje definicje wzorowane na encyklopedycznych - opisuje renesans jako okres, kiedy ukształtowała się ogólnonarodowa odmiana polszczyzny (m.in. w związku z wynalezieniem druku) - określa czynniki, które wpłynęły na rozwój stylistyczny polszczyzny - sporządza przedmiotową bazę danych zawierającą informacje związane z renesansem (artykuły, teksty, obrazy, fragmenty utworów, nagrania itp.)	- zdobywa i porządkuje informacje z różnych źródeł; sporządza przejrzyste, czytelne notatki, tak by łatwo odtworzyć zgromadzone wiadomości - *samodzielnie redaguje i wygłasza referat (przygotowuje i przedstawia prezentację) na temat wskazanych przez nauczyciela zagadnień - szerzej omawia filozoficzne podłoże epoki - wyjaśnia szerzej, dlaczego renesans jest uważany za epokę odkryć - *przedstawia wpływ filozofii antycznej (myśl Arystotelesa, Platona, stoików, epikurejczyków i sceptyków) na kształtowanie się renesansowej koncepcji człowieka - wskazuje wewnętrzną złożoność epoki; wyjaśnia, na czym polegał kryzys filozoficzny - w przedmiotowej bazie danych klasyfikuje i kategoryzuje informacje związane z renesansem wg przyjętej zasady	G: I.1.1 I.3.1, 3 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11 P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1 R: I.1.1, 4
Sprawdzian	1				II.2.1, 2, 3, 4

wiadomości					II.3.2, 4 III.2.1
-------------------	--	--	--	--	----------------------

Razem na renesans: ok. 16 godz. (kształcenie w zakresie podstawowym) + ok. *8 godz. (kształcenie w zakresie rozszerzonym)
4 tygodnie (po 4 godz. w zakresie podstawowym + *2 godz. dodatkowo dla zakresu rozszerzonego)

BAROK					
Wprowadzenie do epoki baroku	1		<ul style="list-style-type: none"> - podaje najważniejsze, wstępne informacje o epoce baroku, określa ramy czasowe epoki - wyjaśnia terminy: barok, kontrreformacja - wymienia najważniejsze cechy stylu barokowego - rozpoznaje budowle barokowe - opisuje kościół jezuicki (np. Il Gesù) jako przykład architektury barokowej - wymienia najwybitniejszych uczonych epoki i ich zasługi - przedstawia główne nurty filozoficzne epoki (Pascal, Kartezjusz) - szuka literatury przydatnej do opracowania tematu, sporządza opisy bibliograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> - szerzej przedstawia kontekst historyczny i kulturowy epoki - wskazuje wpływ przemian w nauce (np. wynalazki lunety i mikroskopu) na filozofię i światopogląd epoki - wyjaśnia, jaki był wpływ kontrreformacji (zwłaszcza zakonu jezuitów) na sztukę; *opisuje typowy wygląd barokowych kościołów jezuickich 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11 I.2.1, 2, 3 III.1.1, 3, 8 III.2, 2, 4, 5, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.4 III.1.1, 2, 4</p>
1. Człowiek wobec nieskończoności					
Człowiek wobec nieskończoności. Mikołaj Sęp-Szarzyński i jego dramatyczna wizja bytu człowieka w świecie	1-2 +*1	<p>M. Sęp-Szarzyński, <i>Sonet I, Sonet II, Sonet IV</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Przykłady architektury i sztuki barokowej (np. wnętrze Bazyliki św. Piotra – ilustracje z podręcznika); J. de Valdes Leal,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wizję Boga, świata i człowieka przedstawioną w sonetach Sępa-Szarzyńskiego (znikomość i wielkość człowieka; koncepcja bytu ludzkiego jako „wiecznej wojny”) - w wierszach Sępa-Szarzyńskiego odnajduje kryzys typowej dla renesansu wiary w człowieka - interpretuje czytane wiersze, odnajdując w nich świadomość przemijania, nietrwałości, zmienności - porównuje renesansowy i barokowy obraz Boga, świata i człowieka (np. w 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje i interpretuje sonety Sępa-Szarzyńskiego, odnosząc je do barokowej wizji świata - przedstawia wizję Boga, człowieka i świata w poezji Sępa-Szarzyńskiego; *odnajduje jej kontekst filozoficzny - wyjaśnia, dlaczego Sęp-Szarzyński uważany jest za prekursora epoki baroku - *wskazuje źródła niepokoju religijnych i metafizycznych człowieka baroku 	<p>G: I.1.1 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3</p>

		<i>Alegoria marności świata</i>	<p><i>Hymnie</i> Kochanowskiego i sonetach Sępa-Szarzyńskiego)</p> <ul style="list-style-type: none"> - w wierszach Sępa-Szarzyńskiego wskazuje środki stylistyczne typowe dla baroku – zwłaszcza na poziomie składni i frazeologii oraz ukształtowania brzmieniowego; dostrzega ich związek z wizją świata zawartą w utworach - wyjaśnia terminy, odnosząc je do odpowiednich fragmentów czytanych wierszy: inwersja składniowa, przerzutnia, antyteza, oksymoron, peryfraza - w poznawanych wierszach oraz dziełach sztuki wskazuje cechy stylu barokowego (niepokój, nieład, skomplikowanie, niejasność, dysharmonia) - odnajduje niepokój człowieka baroku w cechach poezji i sztuk plastycznych (np. architekturze) - *swoimi słowami przedstawia obraz świata i człowieka przedstawiony w czytanych tekstach filozoficznych 	<ul style="list-style-type: none"> - *porównuje przejawy stylu barokowego w poezji (na podstawie czytanych wierszy) i sztuce (architektura, rzeźba – na podstawie ilustracji z podręcznika) - *wyjaśnia, jaki obraz człowieka i świata oraz jaki sposób pojmowania nieskończoności wyłania się z filozofii Pascala; *wykorzystuje ją jako kontekst interpretacyjny czytanych wierszy - *na podstawie utworów literackich i fragmentów dzieł filozoficznych przedstawia, jak zmieniła się na przełomie renesansu i baroku wizja człowieka, świata i Boga (redaguje dłuższą wypowiedź ustną i pisemną) 	<p>II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.2.2, 3 II.4.1</p>
Smutny rycerz z La Manczy. Marzyciel? Idealista? Szaleniec?	1 lub 2+1*	<p>M. de Cervantes <i>Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy</i> (fragmenty lub całość lektury)</p> <p>Vladimir Nabokov, [<i>Rycerskie księgi</i>]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z lekturą -określa tematykę i problematykę utworu - *streszcza utwór - opowiada wybrane wydarzenia - wskazuje i określa elementy świata przedstawionego - przedstawia tytułowego bohatera i jego giermka 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega zasadę zestawienia Don Kichota i Sancho Pansy (np. idealista – pragmatyk) - charakteryzuje Don Kichota i innych bohaterów utworu - interpretuje utwór, wykorzystując kontekst biografii autora oraz kultury epoki - wysnuwa wnioski na temat charakteru świata przedstawionego – 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 3, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 5, 7 III.2, 2, 4, 11</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - ocenia efekty szlachetnych czynów Don Kichota - przedstawia wybranych bohaterów - określa sposób prowadzenia narracji (wskazuje właściwe formy) - określa stosunek narratora do bohatera i świata przedstawionego (przytacza właściwe cytaty) - przytacza oceny narratora dotyczące bohatera powieści i jego ulubionych lektur - *rozpoznaje różne konwencje estetyczne obecne w powieści – patos, tragizm, komizm - rozpoznaje motywy znane z romansów rycerskich - *odczytuje utwór jako parodię romansów rycerskich i przebrzmiałych ideałów średniowiecza - *odczytuje <i>Don Kichota</i> jako powieść o roli literatury (i jej sile w życiu człowieka) - *wskazuje, na czym polega wielowarstwowość i złożoność powieści Cervantesa - uczestniczy w klasowej dyskusji na temat interpretacji postaci Don Kichota i jego marzeń; buduje wypowiedzi argumentacyjne z odwołaniem do lektury - pisze rozprawkę na tematy dotyczące lektury i jej złożoności - czyta ze zrozumieniem tekst eseistyczny; wykorzystuje zawarte w nim informacje do pogłębionego 	<p>realizm czy fantastyka? (przedstawia różne hipotezy jego odczytania)</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa sposób kreowania świata przedstawionego - *określa strategię narracyjną: wskazuje stosunek narratora do świata przedstawionego - *wyjaśnia, jakie cechy <i>Don Kichota</i> pozwalają w nim upatrywać początków powieści nowożytnej - *ocenia efekty współwystępowania w powieści różnych konwencji estetycznych -uczestniczy w klasowej dyskusji na temat roli literatury w życiu człowieka (powinna wyznaczać ideały czy przedstawiać rzeczywistość?) - wyjaśnia termin: donkiszoteria - na podstawie tekstu Nabokova przedstawia i ocenia obiegowe opinie o autorze <i>Don Kichota</i> 	<p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 4, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1 II.4.1</p>
--	--	---	--	--

			odczytania lektury		
2. W barokowym teatrze świata					
Dramat ludzkich namiętności; człowiek w teatrze świata	3 +*2	<p>WARIANT I</p> <p>W. Szekspir, <i>Makbet</i> (dramat czytany w całości)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>A. Harbage, <i>Posłowie do „Makbeta”</i> (fragm.)</p> <p>WARIANT II</p> <p>W. Szekspir, <i>Hamlet</i> (dramat czytany w całości)</p> <p>W. Szekspir, <i>Romeo i Julia</i> (przypomnienie lektury z gimnazjum)</p>	<p>- streszcza (opowiada) przebieg wydarzeń ukazanych w czytany dramacie</p> <p>- określa przestrzeń sceniczną, w której rozgrywa się akcja dramatu</p> <p>- charakteryzuje bohaterów dramatu, ocenia ich decyzje, wskazuje motywy postępowania; stosuje słownictwo oceniające i wartościujące, uzasadnia swoje sądy</p> <p>- przedstawia i ocenia kreacje bohaterek Szekspira</p> <p>- dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów czytanego dramatu, odczytując uczucia, cele i postawy bohaterów, a także funkcję danego fragmentu w dziele</p> <p>- we fragmentach dramatów Szekspira odnajduje topos świata-teatru; określa wyłaniającą się z nich wizję człowieka; odnosi go do ogólnego obrazu człowieka i świata w twórczości Szekspira</p> <p>- nazywa wartości i antywartości, które reprezentują bohaterowie Szekspira</p> <p>- wyjaśnia, na czym polega istota Szekspirowskiej koncepcji tragizmu</p> <p>- przedstawia najważniejsze cechy dramatu szekspirowskiego (złamanie zasad trzech jedności i <i>decorum</i>, budowa, bohaterowie, nowa koncepcja tragizmu itd.), odnosząc je do znanego utworu</p> <p>- przedstawia postać Szekspira,</p>	<p>- na podstawie poznanych utworów określa, jaka wizja człowieka i świata wyłania się z dramatów Szekspira; *odnosi ją do filozofii baroku</p> <p>- interpretuje znany utwór jako dramat władzy i namiętności ludzkich</p> <p>- opisuje przemiany zachodzące w psychice bohaterów (odwołując się do tekstu i określając środki literackie, jakimi są ukazane)</p> <p>- charakteryzuje porównawczo bohaterów (np. Makbeta i Lady Makbet; Hamleta i Horacego)</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego postacie Hamleta, Makbeta, Lady Makbet, Romea i Julii stały się ponadczasowymi „znakami” kultury europejskiej</p> <p>- charakteryzuje język i styl dramatu Szekspirowskiego (m.in. wskazuje słownictwo z różnych zakresów stylistycznych)</p> <p>- *w poznany dramacie wskazuje obecność różnych konwencji stylistycznych (prowadzących do złamania zasady <i>decorum</i>)</p> <p>- porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym</p> <p>- na przykładzie znanego dramatu i</p>	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 9, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.4.1, 2 III.1.2</p>

			<p>wykorzystując wiadomości z podręcznika, *a także samodzielnie znalezione dane z innych źródeł (sporządza opisy bibliograficzne tych źródeł)</p> <ul style="list-style-type: none"> - *wygłasza krótki, samodzielnie przygotowany referat na temat życia i twórczości Szekspira - *podaje podstawowe wiadomości o teatrze elżbietańskim (na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych źródeł) - *pracując w zespole, przygotowuje inscenizację fragmentu wybranego dramatu Szekspira - *wykorzystuje wiedzę o specyfice spektaklu teatralnego jako dzieła sztuki 	<p>znalezionych informacji na jego temat, określa w jaki sposób autor wykorzystał podłoże historyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega wieloznaczność <i>Hamleta</i> lub <i>Makbeta</i> - przedstawia dylematy bohaterów Szekspirowskich (<i>Hamleta</i>, <i>Makbeta</i>) i określa ich motywację - wnioskuje, jaka jest rola sił nadprzyrodzonych w dramatach Szekspira; zabiera głos w dyskusji na ten temat - wykorzystuje informacje znalezione w tekstach naukowych (interpretacyjnych) do pogłębienia odbioru lektury - *przedstawia prezentację poświęconą teatrowi elżbietańskiemu; wykorzystuje pliki multimedialne, fotografie, ryciny, filmy, nagrania 	
	*1-3	<p>Fakultatywnie - jeśli zostanie wybrany wariant I (<i>Makbet</i>)</p> <p>*W. Szekspir, <i>Hamlet (fragmenty)</i></p> <p>*Z. Herbert, <i>Tren Fortynbrasa</i></p> <p>Fakultatywnie: jedna ze słynnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *przedstawia <i>Hamleta</i> jako jednego z najważniejszych bohaterów literatury europejskiej (wyjaśnia dlaczego) - *odwołując się do dramatu, wyjaśnia znaczenie słowa „hamletyzować” - *określa, jakie postawy (koncepcje władzy) symbolizują <i>Hamlet</i> i <i>Fortynbras</i> w wierszu Herberta <p>- wypowiada się na temat obejrzanej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *przedstawia <i>Hamleta</i> jako postać-symbol (wyjaśnia, co symbolizuje) - *interpretuje wiersz Herberta (sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp.); wyjaśnia, na czym polega uniwersalność przeciwstawionych sobie postaw 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 9, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4</p>

		<p>adaptacji filmowych wybranego dramatu Szekspira, np.:</p> <p>Tron we krwi (reż. A. Kurosawa), Hamlet (reż. L. Olivier), Otello (reż. O. Welles lub F. Zeffirelli), Romeo i Julia (reż. F. Zeffirelli lub B. Luhrmann)</p>	<p>filmowej adaptacji dramatu Szekspira</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje charakterystyczne środki filmowe służące przekazaniu idei dzieła - pisze recenzję filmu 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, w jakiej relacji do pierwowzoru literackiego pozostaje dzieło filmowe (np. kreacje postaci, przesłanie, wizja świata), wypowiada własne sądy i opinie - *porównuje język literatury i język filmu - *wskazuje filmowe środki wyrazu i określa ich funkcje; opowiada o warsztacie pracy reżysera filmowego 	<p>II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1, 2 II.3.2, 4 II.4.1 III.1.2</p>
Komedia ludzkich charakterów	1	<p>Molier, Świętoszek lub Skąpiec (przypomnienie lektury z gimnazjum)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY Wersal (pałac i ogrody – ilustracja)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przebieg wydarzeń ukazanych w utworze - charakteryzuje bohaterów znanego dramatu Moliera, zwracając uwagę na elementy satyry społecznej - wskazuje cechy komedii, definiuje komizm - interpretuje znany utwór Moliera jako komedię charakterów, odkrywając jednocześnie gorzką wymowę utworu - wskazuje środki artystyczne tworzące portrety bohaterów (np. karykaturę, wyolbrzymienie, środki tworzące komizm) - rozróżnia rodzaje komizmu (odnajdując je w dramacie): komizm sytuacyjny, językowy, postaci - wyjaśnia, na czym polega uniwersalna wymowa utworu Moliera - wyjaśnia znaczenia wyrazów: świętoszek, bigot, dewot - *podaje podstawowe informacje o Molierze i klasycyzmie francuskim XVII 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje dramat Moliera jako demaskowanie iluzji ludzkich postaw - w postaciach dramatu odnajduje charaktery epoki i jej realia społeczne: obłudny dewot, skąpiec, relacje rodzinne, sposób zawierania małżeństw itp. - dostrzega sztuczność zakończenia i odkrywa zawartą w utworze przestrożę - pogłębia charakterystykę bohatera znanego dramatu, wskazując historyczne i uniwersalne uwarunkowania reprezentowanej przez niego postawy - *podaje szersze informacje o Molierze i jego czasach na podstawie podręcznika i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł; przedstawia je w postaci referatu ilustrowanego różnymi materiałami 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 9, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p>

			w. (na podstawie podręcznika *i samodzielnie znalezionych wiadomości z różnych źródeł), odnosząc je do konkretnych przykładów (np. układ ogrodów w Wersalu)	- wskazuje w <i>Świętoszku</i> lub <i>Skąpcu</i> cechy dramatu klasycystycznego	
„Na deskach świat oznaczających...” (temat fakultatywny)	1F	wybrany spektakl teatralny zrealizowany na podstawie dramatu Szekspira lub Moliera (ew. nagranie Teatru TV)	- przedstawia własne przeżycia i refleksje związane z oglądanym spektaklem, stosuje słownictwo oceniające i wartościujące - opowiada o swoich przeżyciach związanych z obejrzanym spektaklem - w swoich wypowiedziach poprawnie stosuje terminologię związaną z teatrem - wskazuje teatralne środki wyrazu i określa ich funkcje - ocenia sceniczne kreacje postaci i porównuje z literackimi pierwowzorami - pisze recenzję teatralną z wykorzystaniem właściwego słownictwa i frazeologii	- formułuje oceny estetyczne; uzasadnia własne sądy - porównuje spektakl z literackim pierwowzorem, uwzględniając różne elementy dzieła (przestrzeń sceniczna, bohaterowie, zdarzenia, kompozycja, warstwa ideowa) - określa, jaka jest reżyserska koncepcja dramatu wystawionego na scenie - *wskazuje teatralne środki wyrazu artystycznego i określa ich związek z koncepcją całości przedstawienia (inscenizacji); opowiada o warsztacie pracy reżysera teatralnego	G. II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 9, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 P. II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7
Praca klasowa nr 3 wraz z poprawą	2				
3. Dwie miłości – świat i Bóg					
Wszystko jest iluzją. Jak poezja i sztuka ukazują zwodnicze piękno tego świata	1	M. Sęp-Szarzyński, <i>Sonet V</i> PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: G. de La Tour, <i>Maria Magdalena</i> , A. Pozzo, <i>Kopuła</i> architektura:	- interpretuje sonet, rozpoznając w nim charakterystyczne cechy stylu barokowego - na podstawie sonetu Sępa-Szarzyńskiego przedstawia rozdarcie między pragnieniem ziemskich rozkoszy a poczuciem ich nietrwałości - wskazuje przykłady posługiwania się iluzją w przykładowych dziełach sztuki; określa jej funkcje	- interpretuje sonet, rozpoznając w nim charakterystyczne cechy stylu barokowego - na podstawie sonetu Sępa-Szarzyńskiego przedstawia rozdarcie między pragnieniem ziemskich rozkoszy a poczuciem ich nietrwałości - wskazuje przykłady posługiwania się iluzją w przykładowych	G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11 P: I.1.1, 2, 3, 4

		kościół San Carlo alle Quattro Fontane w Rzymie	- wnioskuje, jaki obraz świata sugerują iluzje barokowe - na podstawie sonetu , malarstwa i obrazu de La Toura przedstawia napięcia i dysonanse sztuki baroku	dzielach sztuki; określa jej funkcje - wnioskuje, jaki obraz świata sugerują iluzje barokowe - na podstawie sonetu , malarstwa i obrazu de La Toura przedstawia napięcia i dysonanse sztuki baroku	II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1
*Szkatuła barokowych konceptów	*2	*D. Naborowski, <i>Na oczy królowny angielskiej</i> *J.A. Morsztyn, <i>O swej pannie,</i> <i>Do trupa</i> PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: P. Rubens, <i>Ogród miłości, Porwanie córek Leukipposa;</i> G. Arcimboldo, <i>Jesień</i> (i inne dostępne obrazy) D. Gostyńska <i>Czym był koncept?</i>	- * interpretuje czytane utwory, rozpoznając w nich charakterystyczne cechy stylu barokowego - *określa tematykę i problematykę czytanych utworów - *przedstawia swoje odczucia i przeżycia wewnętrzne związane z lekturą wierszy - *odwołując się do tekstów, wyjaśnia terminy: koncept barokowy, konceptyzm, marinizm - *określa, na czym polegają koncepty stanowiące podstawę omawianych utworów; odnajduje i interpretuje ich puenty - *wskazuje środki stylistyczne typowe dla poezji konceptualnej (np. porównanie, przeciwstawienie, paradoks, oksymoron, antyteza, gradacja, wyliczenie, nagromadzenie, kompozycja łańcuchowa, ekwiwokacja, kalambur, figura sumacji) i określa ich funkcje - *komentuje charakterystyczne cechy składni, leksyki i frazeologii czytanych utworów - *wskazuje powtarzające się w poezji barokowej motywy związane z miłością (ogień i lód, czary, służba, wojna, ogród itp.), określa związane z nimi znaczenia	-*czyta głośno utwory, eksponując głosem ich budowę i organizację brzmieniową - *rozważa, w jaki sposób w czytanych tekstach zostały ukazane podstawowe problemy egzystencjalne: miłość, cierpienie, śmierć - *określa role, w jakich występuje podmiot liryczny wierszy (zakochany) i adresatka (kobieta) - *odczytuje wiersz Naborowskiego jako elegancki komplement dworzanina - *podaje podstawowe wiadomości o najwybitniejszych twórcach barokowej poezji konceptualnej (J.A. Morsztynie, D. Naborowskim) - *prezentuje postać J.A. Morsztyna jako polskiego marinisty (na podstawie wiadomości i tekstów z podręcznika) - *wskazuje i komentuje koncept w sztukach plastycznych (Arcimboldo) - *wskazuje przykłady wykorzystania konceptu w tekstach współczesnych reklam	G: I.1.1, 2 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 4, 5, 6, 9, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, III.2.1 R: I.1.1, 2 II.4.1, 2

			<ul style="list-style-type: none"> - *odnajduje w czytanych tekstach (np. <i>Do trupa</i>) topos miłości i śmierci, interpretuje sposób jego ujęcia - *na podstawie poznanych utworów opisuje konwencję barokowej miłości dworskiej - *w poezji i malarstwie wskazuje przykłady fascynacji miłością zmysłową - *odwołując się do przykładów poezji i malarstwa, przedstawia sposób ukazywania kobiety w sztuce baroku 		
*Dziela „rozmawiające” ze sobą ponad czasem...	*1	*S. Grochowiak, <i>Lekcja anatomii (Rembrandta)</i> *Rembrandt, <i>Lekcja anatomii doktora Tulpa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *wiersz współczesnego poety odczytuje jako reinterpretację obrazu XVII-wiecznego malarza - *w wierszu Grochowiaka rozpoznaje lirykę roli - *interpretuje obraz i wiersz; formułuje wnioski na temat podobnych idei wyrażanych językiem różnych sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> - *analizuje i interpretuje wiersz współczesny - *wskazuje poetyckie sposoby wyrażania uczuć (na podstawie monologu doktora Tulpa) 	G: II.2.11 P: I.1.1, 2, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1 R: I.1.1, 2 II.4.1, 2 III.1.2
		*N. Poussin, <i>Et in Arcadia ego</i> *W. Maj, <i>Et in Arcadia ego</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *odnajduje topos Arkadii przedstawiony na obrazie Poussina - *wskazuje topos Arkadii jako kontekst kulturowy wiersza Maja - *przedstawia pochodzenie toposu Arkadii i związane z nim znaczenia kulturowe - *określa znaczenia, jakie motyw arkadyjski wnosi do omawianych dzieł (obrazu i wiersza) 	<ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje obraz Poussina, wskazując jego cechy barokowe i określając sposób potraktowania przez malarza motywu Arkadii - *przeprowadza interpretację porównawczą XVII-wiecznego obrazu i wiersza współczesnego poety - *wyjaśnia, na czym polega uniwersalność toposu Arkadii w kulturze europejskiej 	
5. W kręgu sarmatyzmu					
W cieniu naszych sarmackich	2+*1	J.Ch. Pasek, <i>Pamiętniki</i> (fragm.)	- czyta fragmenty <i>Pamiętników</i> , odnajdując w nich świadectwo rodzimej	- omawia sarmatyzm jako rodzimą formację kulturową, przejawiającą	G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3

<p>przodków</p>		<p>J. Tazbir, [<i>Na styku kultur i systemów politycznych</i>]</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo: sarmacki portret trumienny</p> <p>film – <u>fakultatywnie</u>: <i>Potop</i>, reż. J. Hoffmann</p> <p>*E. Bryll, <i>Portret sarmacki</i></p>	<p>kultury szlacheckiej (jako zapis obyczajów, stylu życia, mentalności, wyznawanych wartości itp.)</p> <p>- określa różne oblicza sarmatyzmu wyłaniające się z czytanych fragmentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • od umiłowania wolności – do samowoli • od waleczności i tradycji rycerskiej – do awanturnictwa i warcholstwa • od przywiązania do tradycji – do ksenofobii • od religijności i katolicyzmu – do zabobonności <p>- określa, jaką rolę w systemie wartości sarmackiej szlachty odgrywała idea „przedmurza chrześcijaństwa”</p> <p>- wyjaśnia pojęcia: Sarmata, sarmatyzm</p> <p>-*charakteryzuje sarmacki styl życia, wskazując specyficzne dlań formy kulturowe (np. strój, ceremonie, wystawne uczyty)</p> <p>- *wyjaśnia, na czym polegała teatralizacja sarmackiego życia; odnajduje jej ślady w czytanych fragmentach <i>Pamiętników</i></p> <p>- wymienia gatunki literackie związane z nurtem sarmackim: pamiętniki, diariusze, listy, epos barokowy, charakteryzuje je na podstawie czytanych utworów</p> <p>- wnioskuje, dla kogo były przeznaczone pamiętniki Paska i jaki obraz siebie autor chciał ukazać potomnym</p> <p>- na podstawie stylu Paska wymienia najważniejsze cechy polszczyzny szlacheckiej</p>	<p>się w różnych obszarach życia i kultury</p> <p>- *określa zespół wartości i postaw związanych z sarmatyzmem: np. kult rycerskości, demokracja szlachecka, wolność, cnoty sarmackie: honor, przywiązanie do własnego dziedzictwa</p> <p>- wskazuje inne – poza literaturą – zjawiska związane z kulturą sarmacką, np. dwór szlachecki, strój, ceremoniał (uczyty, zaślubiny, pogrzeby itp.), portret trumienny itp.; krótko je charakteryzuje, odnajdując w nich odzwierciedlenie ważnych dla Sarmatów wartości</p> <p>- czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury przedmiotu, wykorzystuje znalezione w nich informacje we własnych wypowiedziach na temat poznanych utworów</p> <p>- zbiera wiadomości dotyczące kultury sarmackiej z różnych źródeł; selekcjonuje, porządkuje i przetwarza znalezione informacje; buduje dłuższą wypowiedź (*referat)</p> <p>- tworzy przedmiotową bazę potrzebnych informacji na ten temat</p> <p>- objaśnia etymologię słów: Sarmata, sarmatyzm</p> <p>- *analizuje sceny batalistyczne w <i>Pamiętnikach</i> Paska pod względem słownictwa, frazeologii i składni</p> <p>- omawia cechy języka i stylu</p>	<p>II.1.1, 2 II.2.1, 2, 3, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.1, 4 II.4.1 III.1.2</p>
------------------------	--	--	---	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - w języku czytanych utworów wskazuje przykłady makaronizowania; wyjaśnia termin i pochodzenie zjawiska (rola łaciny w modelu kształcenia w kolegiach jezuickich) - *interpretuje wiersz Brylla; określa ukazany w nim stosunek do tradycji sarmackiej 	<p>Paska; wskazuje barokową składnię zdań, makaronizmy i inne językowe wykładniki ozdobności i kwiecistości stylu</p> <ul style="list-style-type: none"> - *w czytanych utworach zauważa obecność retoryki barokowej - *interpretuje wiersze Brylla jako rozrachunek z dziedzictwem sarmatyzmu 	
Język naszych sarmackich przodków. Makaronizmy i stylizacja	1		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wpływy łaciny na język epoki i wiąże je z modą językową panującą wśród ówczesnej szlachty - rozpoznaje makaronizmy i inne cechy stylu sarmackiego (np. w tekście <i>Pamiętników</i> Paska) - wymienia najważniejsze cechy stylu barokowego - wyjaśnia, czym jest stylizacja językowa; podaje jej przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy typowe dla języka XVII-wiecznej szlachty - wyjaśnia pochodzenie terminu: makaronizacja - w tekstach z różnych epok wskazuje przykłady makaronizmów z różnych języków 	<p>G: I.3.1, 3</p> <p>P: II.2.3</p>

Razem na barok: ok. 16 godz. (kształcenie w zakresie podstawowym) + ok. *8 godz. (kształcenie w zakresie rozszerzonym)
4 tygodnie (po 4 godz. w zakresie podstawowym + *2 godz. dodatkowo dla zakresu rozszerzonego)

OŚWIECENIE					
Wprowadzenie do epoki oświecenia	1-2	<p>J.L. David, <i>Portret małżonków Lavoisier</i></p> <p>(przypomnienie i zebranie wiadomości zdobytych na lekcjach polskiego i historii w gimnazjum)</p> <p>P. Hazard, <i>Kryzys świadomości</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje najważniejsze (wstępne) informacje o epoce oświecenia - wyjaśnia nazwę epoki - wyjaśnia terminy: racjonalizm, empiryzm, deizm, ateizm, libertynizm - przedstawia krótko najwybitniejszych filozofów epoki (Kartezjusz, Locke, Kant) i encyklopedystów - wskazuje kontekst historyczny epoki - wyjaśnia termin <i>oświecenie</i> oraz podaje najważniejsze założenia myśli filozoficznej 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, jakie zmiany społeczne wpłynęły na kształt epoki oświecenia - definiuje terminy: racjonalizm, empiryzm, deizm, ateizm, libertynizm - *na podstawie podręcznika określa stosunek ludzi oświecenia (encyklopedystów) do władzy, religii i Kościoła, ich poglądy na społeczeństwo i naturę 	<p>G: I.1.1, 2, 9, 11</p> <p>I.2.1, 2, 3</p> <p>III.1.1, 3, 8</p> <p>III.2, 2, 4, 5, 11</p> <p>P: I.1.1, 2, 3, 4</p> <p>I.2.1, 2</p> <p>I.3.1</p> <p>III.1.1, 2, 4, 7</p> <p>III.2.1</p>

		<p>europijskiej (fragm.)</p>	<p>epoki: racjonalizmu i empiryzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa ramy czasowe i tło historyczne epoki – w Europie i w Polsce - przedstawia najważniejsze kierunki polskich reform i główne osiągnięcia kultury polskiego oświecenia - wymienia najważniejszych twórców czasów stanisławowskich - opisuje obraz Davida, odnajdując w nim elementy typowe dla epoki oświecenia - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy - wyjaśnia znaczenie wyrazów: encyklopedia, encyklopedyści, krytycyzm - tworzy hasła encyklopedyczne wskazanych pojęć - zdobywa i porządkuje informacje z różnych źródeł; sporządza przejrzyste, czytelne notatki - tworzy przedmiotową bazę danych zawierającą informacje o kulturze oświecenia w Europie i w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - *na podstawie podręcznika krótko prezentuje postać Diderota i Woltera oraz ich powiastki filozoficzne (podstawowe informacje) - interpretuje obraz Davida jako tekst kultury sygnujący epokę oświecenia - *redaguje i wygłasza referat (przygotowuje i przedstawia prezentację) na temat wskazanych przez nauczyciela zagadnień kultury oświecenia; wykorzystuje źródła informacji podane przez nauczyciela (w tym podręcznik) oraz znalezione samodzielnie 	<p>R: II.3.4 III.1.1, 2, 4</p>
1. Czas rozumu					
<p>„Wiek rozumu” – oświeceniowa wizja świata i miejsce w nim człowieka</p>	<p>1-2 +*1</p>	<p>A. Naruszewicz, <i>Balon</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>architektura: pałac Na Wodzie w Łazienkach</p> <p>malarstwo: J. Wright of Derby, <i>Doświadczenie z</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest klasycyzm epoki oświecenia; dostrzega jego związek z filozofią racjonalizmu - interpretuje wiersz Naruszewicza jako pochwałę rozumu ludzkiego - w wierszu Naruszewicza i malarstwie epoki odnajduje kult rozumu ludzkiego, wiedzy i wynalazków; identyfikuje go z nową epoką (oświeceniem) - na podstawie wiersza <i>Balon</i> przedstawia cechy ody - wskazuje peryfrazy jako środki typowe 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje ukazane w wierszu <i>Balon</i> obrazy człowieka ujarzmiającego przyrodę - interpretuje wiersz, wykorzystując kontekst filozoficzny - charakteryzuje odę jako gatunek klasycystyczny - dostrzega w wierszu cechy stylu klasycystycznego (jasność, przejrzystość myśli, czystość stylu, zgodność z regułami gatunku) - na przykładzie ody Naruszewicza 	<p>G: I.1.1, 2, 11 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 3, 4, 5, 6, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2</p>

		<p><i>pompą próżniową</i> J.C. Ibbetson, <i>Wzlot na balonie</i></p>	<p>dla stylu klasycystycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie tworzy peryfrazy wskazanych pojęć - wskazuje charakterystyczne cechy stylu klasycystycznego w architekturze (pałac Łazienkowski), rzeźbie (Canova), malarstwie (David) i poezji (Naruszewicz, <i>Balon</i>) - przedstawia klasycyzm jako główny nurt artystyczny i myślowy oświecenia (obok sentymentalizmu i rokoka) - *bliżej prezentuje postacie Woltera, Diderota i Rousseau oraz ich wpływ na kulturę oświecenia 	<p>wyjaśnia klasycystyczną zasadę stosowności</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia dzieła sztuki oświeceniowego klasycyzmu, wskazując typowe dla nich cechy i zasady estetyczne - *dokładniej prezentuje sylwetki filozofów (Kartezjusz, Locke, Kant) i krótko referuje założenia ich teorii (na podstawie podręcznika i samodzielnie znalezionych materiałów) - *wygłasza na forum klasy wypowiedź na temat ważnych postaci oświecenia, prądów filozoficznych i artystycznych na podstawie samodzielnie zgromadzonych materiałów 	<p>I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2 III.2.1</p> <p>R: II.3.1, 4</p>
Patriotyzm czasów kłeski	1+*1	<p>I. Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY grafika: J.P. Norblin, <i>Uchwalenie Konstytucji 3 maja</i></p> <p>malarstwo: obrazy Canaletta, portrety ludzi epoki (np. króla Stanisława Augusta, I. Krasickiego), obrazy Davida jako</p>	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje hymn Krasickiego, dostrzegając w nim obraz patriotyzmu czasów kłeski - analizuje budowę utworu, *wskazując jego klasycystyczny charakter (jasność, przejrzystość, ład, proporcja, symetria, równowaga) - analizuje słownictwo użyte w wierszu, wskazując czystość języka jako jedną z zasad utworu klasycystycznego - charakteryzuje hymn jako gatunek klasycystyczny - w dziełach oświeceniowego klasycyzmu wskazuje nawiązania do antyku (temat, motywy, gatunek, zasady estetyczne) - *odnajduje zasady stylu klasycystycznego w malarstwie i 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadza pełną analizę i interpretację hymnu Krasickiego - dostrzega w omawianym utworze językowe wykładniki elegancji stylu - *przeprowadza interpretację porównawczą hymnu Krasickiego oraz wybranego obrazu Davida uwzględnia temat, wymowę, klasycystyczny charakter obu dzieł - odczytuje dzieła Canaletta jako obraz życia Warszawy czasów stanisławowskich i jako przykłady malarstwa klasycystycznego - *prezentuje samodzielnie znalezione informacje o ważnych instytucjach społeczno-kulturalnych powstałych w dobie oświecenia - *przedstawia (np. w postaci referatu) 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 7, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p>

		<p>przykłady klasycyzmu w malarstwie</p>	<p>architekturze epoki</p> <ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia określenie „klasycyzm stanisławowski” - na podstawie podręcznika omawia działalność państwa w sferze kultury w czasach stanisławowskich: reformy (zwłaszcza reformę szkolnictwa), instytucje kulturalno-oświatowe - przedstawia początki polskiej publicystyki, wymienia najczęściej pojawiające się gatunki piśmiennictwa, określa funkcje publicystyki oświeceniowej - na podstawie podręcznika omawia rolę teatru w oświeceniu, wymienia jego najważniejszych twórców i najbardziej znaczące utwory - na podstawie podręcznika podaje najważniejsze informacje o życiu i twórczości Krasickiego jako najwybitniejszego poety czasów stanisławowskich i przedstawiciela polskiego klasycyzmu - redaguje noty biograficzne najważniejszych postaci polskiego oświecenia oraz hasła encyklopedyczne pojęć związanych z tą epoką w Polsce, instytucji kulturalnych i społecznych - przedstawia walkę o czystość języka polskiego jako jedno z zadań KEN i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych 	<p>Stanisława Augusta Poniatowskiego i kulturę jego czasów, uwzględniając kontekst historyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystując wiadomości z historii, określa, jakie próby reform podejmowano w Polsce 2. połowy XVIII w. w celu ratowania państwa - *wygłasza referat na temat reform szkolnictwa w Polsce w XVIII w. - *na podstawie podręcznika oraz innych samodzielnie znalezionych źródeł prezentuje sylwetki najwybitniejszych postaci polskiego oświecenia (np. w formie: komentarza, gazetki klasowej, prezentacji multimedialnej) - przedstawia klasycystyczny ideał języka: jasność, czystość, precyzja, doskonałość i odnajduje go w znanych utworach Krasickiego 	<p>R: II.3.1, 4</p>
<p>Satyra prawdę mówi..., czyli realizacja oświeceniowej</p>	<p>1-2 +*1</p>	<p>I. Krasicki, Pijaństwo</p> <p>PROPONOWANE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - relacjonuje treść satyry - określa jej tematykę i problematykę - wskazuje sposoby portretowania postaci 	<ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje satyry Krasickiego, sytuując je w kontekście filozoficznym i kulturowym (racjonalizm, klasycyzm; niemożność racjonalnego 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 3, 4, 11</p>

zasady „bawiąc – uczyć”		<p>KONTEKSTY malarstwo: W. Hogarth, <i>Modne małżeństwo</i>, <i>Śniadanie</i></p> <p>*M. Jastrun, <i>Pijaństwo</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa, co jest ośmieszane i skrytykowane w czytany utworze (przedstawia zawarty w niej obraz życia szlachty) - omawia sposoby kształtowania formy utworu: dialogowość, obrazki obyczajowe, retoryczność stylu (przytacza właściwe fragmenty) - rozpoznaje komizm, sarkazm i ironię (cytuje właściwe fragmenty) - przedstawia satyrę jako gatunek literacki (na konkretnych przykładach) i jako konwencję estetyczną - wyjaśnia, na czym polega dydaktyczno-moralizatorski charakter utworu - opisuje obraz Hogartha, rozpoznając jego satyryczny charakter - dostrzega wspólne motywy i idee, które przekazują satyra i obraz - pisze pracę na temat stosunku ludzi oświecenia do dziedzictwa sarmatyzmu - *w związku z wierszem Jastruna komentuje pijaństwo jako dziedzictwo kultury sarmackiej - *interpretuje wiersz współczesny, uwzględniając jego kontekst literacki i kulturowy (satyry Krasickiego) - *w wierszu Jastruna rozpoznaje aluzję literacką, wyjaśnia, na czym ona polega - syntetycznie przedstawia sylwetkę twórczą Krasickiego; wykorzystuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	<p>uporządkowania świata trawionego chorobami ludzkiej głupoty i podłości)</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie znanych satyr określa, jaki był stosunek poetów oświecenia do dziedzictwa sarmatyzmu; wnioskuje, dlaczego taki był - charakteryzuje język i styl czytanych satyr - wskazuje aforyzmy i sentencje typowe dla stylu Krasickiego - na obrazie Hogartha wskazuje typowe dla malarstwa środki artystyczne służące satyrze (deformacja, karykatura) - wnioskuje, dlaczego satyra była popularnym gatunkiem oświecenia (uwzględni postulat epoki: „bawiąc – uczyć”) - *w różnych źródłach znajduje wiadomości pogłębiające własne interpretacje oświeceniowych utworów - * w pracy pisemnej cytuje literaturę przedmiotu, prawidłowo sporządza przypisy - *analizuje i interpretuje wiersz współczesny; formułuje hipotezę interpretacyjną i weryfikuje ją na podstawie analizy - przedstawia sylwetkę Krasickiego jako najwybitniejszego polskiego poety oświecenia 	<p>II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2, 4 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.2, 4 II.4.1 III.1.2</p>
Jaka wizja świata wylania się z	1	I. Krasicki, <i>Bajki</i> (przypomnienie z	- przedstawia znane bajki Krasickiego, określając ich tematykę i problematykę	- analizuje i interpretuje bajki Krasickiego, uwzględniając ich styl i	G: I.1.1, 2, 11 II.1.1, 2

bajek Ignacego Krasickiego?		gimnazjum, np.: <i>Wstęp do bajek,</i> <i>Jagnię i wilcy, Ptaszki</i> <i>w klatce, Przyjaciel,</i> <i>Dewotka)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - swoimi słowami formułuje przesłania dydaktyczno-moralizatorskie bajek (morały – wypowiedziane wprost lub „domyślne”) - przedstawia bajkę jako gatunek oświeceniowy, wskazując m.in. charakter dydaktyczny, morał, puentę, alegoryzm, lapidarność itp. - rozróżnia bajki narracyjne i epigramatyczne - cytuje aforyzmy i sentencje typowe dla stylu Krasickiego zawarte w znanych bajkach - w dłuższej wypowiedzi (np. w formie rozprawki) opisuje pesymistyczną wizję świata wyłaniającą się z bajek Krasickiego 	moralizatorskie przesłanie - definiuje bajkę jako gatunek klasycystyczny - wyjaśnia pojęcia: alegoryzm (alegoryczny), aforyzm, sentencja (sentencjonalność stylu) - przedstawia sylwetkę Krasickiego jako najwybitniejszego polskiego poety oświecenia - pisze rozprawkę pt. „Jaka wizja świata wyłania się z bajek i satyr I. Krasickiego?”; wykorzystuje literaturę przedmiotu, prawidłowo sporządza przypisy i zestawienie bibliograficzne, przytacza cytaty	II.2.1, 2, 3, 4, 5, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11 P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1
Mazurek Dąbrowskiego, czyli nowy wymiar patriotyzmu	1-2	J. Wybicki, <i>Pieśń Legionów Polskich we Włoszech</i>	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje <i>Pieśń Legionów Polskich we Włoszech</i>, zwracając uwagę na zaprezentowaną w niej nową koncepcję narodu - określa składniki utworu (zbiorowy podmiot liryczny, adresat, sytuacja liryczna, środki stylistyczne i językowe tworzące nastrój itp.) - analizuje warstwę językowo-stylistyczną oraz budowę wersyfikacyjno-składniową (dostrzega prostotę i melodyjność budowy, a także zaburzenia rytmu wiersza) - wskazuje środki stylistyczne (powtórzenia, apostrofy, formy czasowników); określa rolę refrenu - wymienia bohaterów narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje i interpretuje utwór, dostrzegając w nim etos narodu bez państwa - szerzej przedstawia postacie i wydarzenia historyczne przywołane w utworze, wskazując na kształtowanie się polskich mitów narodowych - wskazuje elementy „demokratyczne” utworu - omawia (*referuje na podstawie samodzielnie znalezionych źródeł) okoliczności powstania pieśni, jej historię oraz wskazuje moment, kiedy stała się hymnem narodowym - *wskazuje w <i>Pieśni Legionów</i> cechy 	G: I.1.1, 2 I.3.1, 2, 3 II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3 P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1

			<p>przywołanych w utworze i określa ich rolę</p> <ul style="list-style-type: none"> - komentuje obraz zbiorowości i model patriotyzmu wyłaniający się z utworu (społeczeństwo demokratyczne) - przeprowadza analizę porównawczą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> Krasickiego i utworu Wybickiego – porównuje wzorzec patriotyzmu i *konwencję literacką 	<p>przełamujące oświeceniowy klasycyzm i kierujące go w stronę idei romantycznych</p>	R: II.2.2
2. Czucie i wiara					
Czulość serca w epoce rozumu, czyli marzenia o powrocie do natury	1	<p>sztuka ogrodów: zdjęcia parku sentymentalnego (np. Puławy, Arkadia, Nieborów)</p> <p>malarstwo: F. Boucher, Jesień pasterzy H. Robert, Ruiny Łuku triumfalnego J.P. Norblin, Kapiel w parku Z. Vogel, Ogród Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje park (i pejzaż) sentymentalny, wskazując jego charakterystyczne elementy (budowle) i określając ich znaczenia; *odwołuje się do przykładów - na podstawie założeń ogrodów i malarstwa przedstawia cechy natury sentymentalnej - w sentymentalnym pejzażu odnajduje topos Arkadii - wskazuje człowieka i świat jego przeżyć wewnętrznych jako pole zainteresowania sztuki sentymentalizmu - przedstawia sentymentalizm jako prąd artystyczny oświecenia (na podstawie podręcznika) - prezentuje (ogólnie) postać Rousseau i jego hasło powrotu do natury - *wyjaśnia, o jaką „prawdę uczuć” chodziło w <i>Wyznaniach</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje założenia ogrodów i obrazy sentymentalne - na przykładzie ogrodu sentymentalnego uzasadnia, że ogród jest tekstem kultury i wyjaśnia, jak można go „czytać” - definiuje sentymentalizm i rokoko - *przedstawia Rousseau jako patrona sentymentalistów; krótko streszcza jego poglądy na naturę (na podstawie podręcznika oraz samodzielnie znalezionych informacji) i wnioskuje, jaki miały one wpływ na kształtowanie się sentymentalizmu -*wskazuje cechy rokoka w malarstwie i motywach zdobniczych 	<p>G: I.1.1, 2 I.3.1, 2, 3 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: II.3.4</p>
Serce czule i piękne wzory,	1-2	F. Karpiński, Do Justyny.	<ul style="list-style-type: none"> - głośno czyta wiersze, wydobywając ich melodykę 	<ul style="list-style-type: none"> - ukazuje wpływ poglądów filozoficznych (powrót do natury) 	G: I.1.1, 2 I.3.1, 2, 3

<p>czyli sielanka sentymalna</p>	<p>+*1</p>	<p><i>Tęskność na wiosnę, *Przypomnienie dawnej miłości</i></p> <p>T. Kostkiewiczowa, [Motywy literatury sentymalnej]</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>F. Boucher, <i>Jesień pasterzy</i></p> <p>J.P. Norblin, <i>Kapiel w parku</i></p> <p>Z. Vogel, <i>Ogród Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach</i></p> <p>J.H.Fragonard, <i>Spotkanie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa temat, nastrój, charakter czytanych utworów - charakteryzuje postać nadawcy (podmiotu lirycznego), opisując jego uczucia i sposób ich wyrażenia - wskazuje paralelizm między światem natury i przeżyciami ludzkimi (np. <i>Do Justyny</i>) - wskazuje środki stylistyczne: powtórzenia, paralelizmy składniowe, epitety; określa ich funkcje - podaje określenia składające się na uczuciowość sentymalną (czułość, tkliwość, łzawość, prostota) - *wskazuje cechy stylistyczne XVIII-wiecznych opisów uczuć - na podstawie czytanych utworów przedstawia cechy sielanki sentymalnej - dostrzega w sielankach nawiązania do pieśni ludowych - w czytanych utworach literackich i w malarstwie rozpoznaje topos Arkadii - *określa sposób kształtowania przestrzeni arkadyjskiej w malarstwie i utworach literackich (wskazuje środki artystyczne właściwe dla każdej ze sztuk) - podaje podstawowe informacje o polskim sentymalizmie (i znaczeniu Puław) - przedstawia kult pamiątek (także narodowych) jako cechę polskiego sentymalizmu - czyta ze zrozumieniem tekst 	<p>Rousseau) na literaturę i sztukę</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje i interpretuje sielanki sentymalne, zwracając uwagę na ukazaną w nich uczuciowość sentymalną, związek z naturą i stylizowaną „prostotę” - *porównuje sposób ukazania natury i człowieka w sielankach oraz w malarstwie sentymalnym - wnioskuje, dlaczego twórcy sentymalizmu tak często nawiązywali do motywu Arkadii - przedstawia sielankę jako ważny gatunek sentymalizmu - opisuje ogród angielski i wnioskuje, dlaczego w XVIII w., w związku z rozwojem sentymalizmu, pojawiła się moda na ten typ ogrodu - *znajduje w dostępnych źródłach wiadomości o Puławach jako ośrodku polskiego sentymalizmu: o trybie życia, rozrywkach, zabawach, słynnych postaciach; opracowuje prezentację (np. referat z wykorzystaniem ilustracji) - czyta fragmenty literatury przedmiotu; zawarte w nich informacje wykorzystuje we własnych wypowiedziach (ustnych i pisemnych) na temat utworów sentymalnych 	<p>II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 7, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4 III.1.1, 2, 3, 5 III.2, 2, 4, 11</p> <p>P: I.1.1, 3, 4 I.2.1, 2 I.3.1 II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3 III.1.1, 2, 4, 7 III.2.1</p> <p>R: I.1.1 II.3.1, 4</p>
---	------------	--	--	--	--

			<p>T.Kostkiewiczowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne tematy i motywy literatury sentymentalnej - *na podstawie podręcznika krótko prezentuje sylwetki poetyckie Karpińskiego i Książna; podkreśla ich związek z Puławami 		
Najsłynniejsza kolęda polska	1	<p>F. Karpiński, <i>Pieśń o narodzeniu Pańskim</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY znane pieśni religijne Karpińskiego (np. <i>Pieśń poranna</i>, <i>Pieśń wieczorna</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje pieśń jako przykład poezji religijnej epoki oświecenia - określa relacje między Bogiem a człowiekiem ukazane w kolędzie, (a także w innych znanych pieśniach religijnych Karpińskiego) - wskazuje w czytanej utworze środki stylistyczne (np. apostrofy, wykrzyknienia, antytezy, oksymorony) i określa ich funkcje - wskazuje motyw patriotyczny i określa jego funkcję - *porównuje utwory Karpińskiego z poezją religijną Jana Kochanowskiego i/lub Sępa-Szarzyńskiego (relacje między Bogiem a człowiekiem, miejsce człowieka w świecie, cechy stylistyczne) 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje religijność jako ważną cechę polskiego sentymentalizmu - analizuje język <i>Pieśni o narodzeniu Pańskim</i> (słownictwo i jego zakresy stylistyczne, składnię, frazeologię) - *dostrzega w pieśni elementy poetyki baroku (np. antytezy, oksymorony) - na podstawie analizy utworu oraz słów poety przywołanych w podręczniku wskazuje dydaktyczny zamysł pieśni 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 7, 11 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3</p> <p>R: II.3.1, 4</p>
*Dialogi poetów współczesnych z tradycją sentymentalizmu	*1	<p>*Cz. Miłosz, <i>Piosenka pasterska</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY motyw Arkadii w literaturze i malarstwie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje wiersz, rozpoznając ukazany w nim arkadyjski obraz natury - *wiąże tytuł wiersza <i>Piosenka pasterska</i> z motywem Arkadii jako krainy pasterzy - *odczytuje metaforyczną warstwę wiersza - *wyjaśnia symbolikę ogrodu, odwołując się m.in. do wiadomości o 	<ul style="list-style-type: none"> - *analizuje i interpretuje wiersz: formułuje hipotezę interpretacyjną, a następnie weryfikuje ją na podstawie analizy - *wiąże tytuł wiersza <i>Piosenka pasterska</i> z etymologią nazwy gatunku (bukolika – od gr. <i>bukolos</i> – pasterz); podaje inne nazwy (sielanka, idylla) i wyjaśnia ich znaczenia 	<p>G: II.1.1, 2 II.2.1, 2, 4, 5, 6, 7 II.3.1, 2, 3 II.4.1, 2, 4</p> <p>P: II.1, 1, 2, 3 II.2.1, 2, 3, 5 II.3.1, 2, 3, 4 II.4.1, 2, 3</p>

			<p>epoce oświecenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - *wskazuje powtórzenia i określa ich funkcję (piosenka) - *przedstawia pochodzenie i znaczenia toposu Arkadii 	<ul style="list-style-type: none"> - *odwołując się do przykładów (literatura, malarstwo, inne dziedziny sztuki), wyjaśnia, jakie jest miejsce toposu Arkadii w kulturze europejskiej 	R: II.3.1, 4
Język i styl w różnych epokach	1 +*1		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje charakterystyczne cechy języka polskiego oraz najważniejsze procesy językowe w: <ul style="list-style-type: none"> - średniowieczu - renesansie - baroku - oświeceniu. - wskazuje wpływy języków obcych (zapożyczenia) w kolejnych okresach historycznych, a zwłaszcza: łaciny, języka czeskiego, włoskiego i francuskiego. - wskazuje polszczyznę XVI-wieczną jako koniec kształtowania się polskiego języka literackiego oraz początki stylu artystycznego - przedstawia najważniejsze cechy stylu barokowego i klasycystycznego <ul style="list-style-type: none"> - *rozpoznaje styl sentymentalny, odróżniając go od klasycystycznego - rozpoznaje cechy języka i stylu różnych epok w podanych tekstach - *odwołując się do utworów oświeceniowych, wyjaśnia terminy: styl wysoki, styl niski. 	<ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia, kiedy i dlaczego polszczyzna zyskała status języka narodowego - podaje przykłady XVIII-wiecznych zapożyczeń francuskich i wyjaśnia ich źródła - wskazuje liczne zanieczyszczenia języka i zapożyczenia – barokowe makaronizmy oraz modę na francuszczyznę jako cechy XVII- i XVIII-wiecznej polszczyzny oraz pole pracy pisarzy oświecenia - wyjaśnia, jakie wartości przeciwstawiali pisarze oświecenia stylowi barokowemu (i dlaczego) <ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia terminy: styl barokowy, klasycystyczny, sentymentalny, rokokowy - *przedstawia różnice między stylem klasycystycznym a sentymentalnym. 	G: I.3.1, 3 P: I.1.4 I.2.2, 3 II.2.3
Praca klasowa nr 4 wraz z poprawą	2				P: I.3.7 III.1.1, 2, 3, 6

					R: III.1.2
--	--	--	--	--	------------

Razem na oświecenie: ok. 16 godz. (kształcenie w zakresie podstawowym) + ok. *8 godz. (kształcenie w zakresie rozszerzonym)
4 tygodnie (po 4 godz. w zakresie podstawowym + *2 godz. dodatkowo dla zakresu rozszerzonego)